

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Podmínky procesního použití důkazního prostředku odposlechu a záznamu
telekomunikačního provozu**

Plzeň 2023

Jiří Půlpán

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jiří PŮLPÁN**
Osobní číslo: **R18M0333P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Podmínky procesního použití důkazního prostředku odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Právo na ochranu soukromého života
3. Vývoj institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu
4. Aktuální právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu
5. Důkazní použití odposlechu
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

1. FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRÍVNÁ, Tomáš a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 952 str. ISBN: 978-80-7598-306-0.
2. HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kolektiv. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: C. H. BECK, 2021. 1456 str. ISBN: 978-80-7400-812-2.
3. JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 2019. 548 str. ISBN: 978-80-7502-444-2.
4. WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 5. vydání. Praha: Aleš Čeněk s. r. o., 2020. 306 str. ISBN: 978-80-7380-822-8.
5. DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní řád (č. 141/1961 Sb.) – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 2552 str. ISBN: 978-80-7552-600-7.
6. JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 7 vyd. Praha: Leges, 2017, 1312 s. ISBN 978-80-7502-230-1.
7. Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s.

Právní předpisy:

1. Listina základních práv a svobod (publikováno pod č. 2/1993 Sb.)
2. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na Úmluvu navazujících
3. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
4. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
5. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
6. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
7. Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci
8. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Vedoucí diplomové práce:

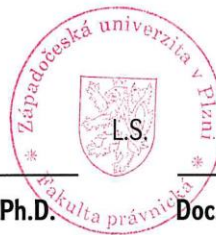
JUDr. Milan Tomeš
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **23. března 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. srpna 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Obor Právo a právní věda

Katedra trestního práva

Název: Podmínky procesního použití důkazního prostředku odposlechu a
záznamu telekomunikačního provozu

Autor: Jiří Půlpán

Rok: 2023

Vedoucí práce: JUDr. Milan Tomeš

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Procesní podmínky důkazního použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vypracoval samostatně a veškeré použité zdroje a literaturu jsem uvedl v seznamu použitých pramenů a literatury.

Plzeň, březen 2023

.....
Jiří Půlpán

PODĚKOVÁNÍ

Velice rád bych touto cestou nejprve poděkoval celé své rodině za bezmeznou podporu, kterou mi poskytovala nejen při psaní této práce, ale i za dobu celého studia. Velké díky jim patří zejména za jejich trpělivost, důvěru a snahu mi vždy vyjít vstříc.

Velké díky pak jmenovitě patří mému kolegovi z ročníku a velmi dobrému kamarádovi Martinovi Slovákovi za oporu, kterou mi byl jak při společných přípravách na zkoušky v průběhu celého studia, tak i při času stráveném v knihovně v rámci sepisování této práce.

Dále mé obrovské díky patří vedoucímu mé práce JUDr. Milanu Tomešovi za cenné rady a připomínky při výběru tématu této práce a při její samotné tvorbě.

Chtěl bych také velice poděkovat všem mým kamarádům a blízkým, kteří se mě vždy snažili podporovat a za každé situace stáli při mém boku.

SEZNAM ZKRATEK

ČTK	Český telekomunikační úřad
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
Listina	Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.
Odposlech	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu ve smyslu ust. § 88 trestního řádu
Trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
Úmluva	Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

OBSAH

ÚVOD	1
1. Právo na ochranu soukromého života	4
1.1. Problematika pojmu soukromí, soukromého života	4
1.2. Ochrana důvěrnosti komunikace.....	6
1.3. Zásada proporcionality v intencích trestního řízení.....	8
2. Vývoj institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu	10
2.1. Odposlechy od doby komunistického převratu v roce 1948.....	10
2.2. Prvotní zakotvení odposlechu v trestním řádu.....	11
2.3. Novela trestního řádu z roku 1993.....	11
2.4. Novely trestního řádu z roku 2008 a z roku 2011	12
2.5. Odposlech ve světle připravované rekodifikace trestního řádu	14
3. Aktuální právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ..	16
3.1. Odposlech jako institut trestního práva.....	16
3.2. Zákonné podmínky pro vydání příkazu k odposlechu	19
3.3. Odposlech komunikace obhájce a obviněného	22
3.4. Odposlech komunikace advokáta a jeho klienta	24
3.5. Nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu	27
3.6. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu	29
3.7. Přezkum příkazu k odposlechu	33
3.8. Problematika prostorových odposlechů.....	37
4. Důkazní použití odposlechu	41
4.1. Obecné pojednání o důkazech	41
4.2. Posuzování zákonnosti důkazů	43
4.3. Doktrína plodů z otráveného stromu.....	47
4.4. Odposlech jako důkazní prostředek	51
ZÁVĚR	55
SUMMARY	57
PŘÍLOHY	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59

ÚVOD

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu lze zajisté označit za značně kontroverzní a diskutované téma.¹ Používání odposlechu přináší řadu otázek, a to nejen s ohledem na zásah do základního práva na soukromí, zejména otázky související s ochranou důvěrnosti komunikace, ale také otázky etiky, otázky ochrany osobních údajů a v neposlední řadě také otázky případného zneužití takto získaných informací.

Vzhledem k neustále rozvíjejícím se technologiím se odposlouchávání osob stává pro orgány činné v trestním řízení snazší a přístupnější. V oblasti trestního řízení představuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu velmi efektivní instrument v boji proti závažné trestné činnosti. Odposlech trestněprávní institut, skrze který si mohou orgány činné v trestním řízení opatřit cenné informace, které by jiným způsobem nebylo možné získat, případně by získání takových informací bylo podstatně ztížené.

Při užívání předmětného institutu v rámci trestního řízení je ovšem nezbytné brát v potaz, že odposlechem je velmi invazivně zasahováno do základních lidských práv a svobod. Proto je nutné vždy ve světle zásady proporcionality posuzovat, zdali zájem na odhalení trestné činnosti a následném spravedlivém potrestání pachatele je výraznější než zájem na ochraně práva na soukromí, do kterého má být odposlechem zasazeno. Dále je nutné respektovat jednu ze základních zásad trestního řízení, a sice zásadu zdrženlivosti přiměřenosti, v jejímž světle může být do základních lidských práv a svobod zaručených ústavním pořádkem zasahováno orgány činnými v trestním řízení jen v nezbytně nutné míře. Použití odposlechu tedy musí být přiměřené a nutné vzhledem k povaze trestné činnosti.

---

¹ K tomu srov. např. GRIVNA, Tomáš. Právo na zachování důvěrné komunikace mezi advokátem a jeho klientem. *Bulletin Advokacie*, 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/pravona-zachovani-duverne-komunikace-mezi-advokatem-a-jeho-klientem?browser=mobi>>; Povolil soud odposlechy v kanceláři Vrchního soudu? Policie i státní zástupci mlčí. *Česká justice*. 2018. Dostupné z: <<https://www.ceska-justice.cz/2018/03/povolil-soud-odposlechy-kancelari-vrchniho-soudu-police-i-statni-zastupci-mlci/>>;; Trestní kolegium Nejvyššího soudu ukončilo „spor o odposlechy“ z jiné věci. *Advokátní deník*. 2020. Dostupné z: <<https://advokatnidenik.cz/2020/12/17/trestni-kolegium-nejvyssiho-soudu-ukoncilo-spor-o-odposlechy-z-jine-veci/>>.

Aby odposlech mohl být v trestním řízení využit jako důkazní prostředek, musí proces jeho nařízení a následného provedení také vyhovovat striktní zákonné regulaci. V případě, že orgány činné v trestním řízení nebudou ustanovení zákona upravující odposlech a záznam telekomunikačního provozu respektovat, může nastat situace, kdy k důkazu, který byl získán na základě nezákonně nařízeného či provedeného odposlechu, nebude v rámci trestního řízení možné přihlížet. V takové situaci by takový postup státních orgánů představoval flagrantní a nepřípustný zásah do základních lidských práv svobod odposlouchávaných osob.

Cílem mé práce je poskytnout ucelený přehled o aktuální pozitivně právní úpravě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, nastínit její historický vývoj, zanalyzovat dopady odposlechu do ústavně garantovaných práv a na základě toho rozebrat jeho možné důkazní použití v trestním řízení.

V rámci první kapitoly této práce bude vysvětleno právo na soukromí, jakožto základní lidské právo garantované ústavním pořádkem (zejm. článek 7 Listiny základních práv a svobod). Dále se budu zabírat definicí pojmu *soukromí*, poukážu na právní zakotvení předmětného práva a na jeho důležitost. Následně rozeberu právo na ochranu důvěrnosti komunikace (právo na ochranu listovního tajemství), jakožto jednu ze složek soukromí, ve vztahu k odposlechům. Poslední část první kapitoly pak věnuji zásadě proporcionality, neboť se jedná o jednu ze základních zásad, která se uplatňuje mj. i v trestním řízení v rámci posuzování legitimacy zásahů do základních lidských práv.

Obsah druhé kapitoly bude tvořit stručný nástin legislativního vývoje odposlechu, a to od padesátých let minulého století až do současnosti. Zařadit téma této kapitoly do rámce této diplomové práce jsem považoval za vhodné, neboť mám za to, že stručné vyložení historie odposlechu napomůže k lepšímu uchopení jeho aktuální úpravy a jejím zamýšleným změnám, ke kterým má dojít v rámci připravované rekodifikace trestního řádu, které se budu taktéž stručně věnovat.

Třetí kapitolu věnuji už současné právní úpravě odposlechu, když nejprve osvětlím předmětný institut obecně a následně se budu věnovat jeho jednotlivým dílčím specifikům, jako jsou podmínky jeho nařízení, náležitosti příkazu k odposlechu, řízení o přezkumu zákonnosti příkazu k odposlechu před Nejvyšším soudem aj. V rámci této kapitoly také nastíním problematiku odposlouchávání komunikace ve vztahu obhájce-obviněný, tak i ve vztahu advokát-klient, stejně jako problematiku prostorových odposlechů.

V poslední kapitole se budu zabývat důkazním významem odposlechu. Tato kapitola bude ve své první části obsahovat stručné a obecné pojednání o dokazování a důkazech jako takových. Následně osvětlím proces posuzování zákonnosti důkazů, v jehož rámci objasním absolutní a relativní neúčinnost a jejich dopady. V návaznosti na předešlá subtémata vyložím doktrínu plodů z otráveného stromu a její současnou aplikaci soudními orgány. Kapitulu zakončím pak samotným pojednáním o odposlechu, jakožto důkazním prostředku v návaznosti na předešlé (pod)kapitoly této práce.

1. Právo na ochranu soukromého života

1.1. Problematika pojmu soukromí, soukromého života

Za účelem řádného uchopení a porozumění základnímu lidskému právu na soukromí, jež své ukotvení nachází v ústavním pořádku, je stěžejní si nejprve objasnit samotný pojem *soukromí*, což se na první pohled může jevit jako jednoduchý, banální úkol, nicméně jak bude dál rozvedeno, realita je úplně jiná. Někteří autoři jsou dokonce toho názoru, že diskutovaný pojem není možné vyčerpávajícím způsobem definovat, přičemž tuto skutečnost vidí jako důvod, proč se o definici soukromí doposud nepokusil zákonodárce ani soud. Jsou-li již soudy definice předkládány, bývají natolik obecné, že ponechávají takřka neomezené pole pro interpretaci práva, ba dokonce až pro jeho dotváření. Jako hlavní důvod nemožnosti vyčerpávajícím způsobem definovat pojem soukromí je uváděn fakt, že okruh hodnot, jež pod právo na soukromí spadají a tvoří jej, není uzavřený a stále se vyvíjí.²

Pojem soukromí má své vymezení nejen prostřednictvím práva objektivního, ale v souvislosti s tzv. informačním sebeurčením³ také v oblasti práva subjektivního, což přidává na komplikovanosti jeho definice.⁴ Koncept soukromí není obecně sdílený, a to jak ve vztahu k tomu, co má být soukromím chráněno, tak i v akcentu na jeho význam. Panují tedy různé ideje o tom, k jak rozsáhlému soukromí jsou osoby oprávněny a v jakých kontextech.⁵ K. Klíma např. uvádí, že pojem soukromí lze chápat ve dvojitě slova smyslu. V užším, coby ochranu subjektivně vytvářené představy o soukromém životě člověka a v širším, coby ochranu i širšího okolí, které bezprostředně navazuje na životní potřeby a zájmy dané osoby, jež jsou spjaté především s rodinným okruhem, přáteli apod.⁶ Právo na soukromí, společně s judikatorně dovozeným právem na autonomii vůle, má funkci obecné, generální klauzule, jež zajišťuje ochranu svobody, a to i v případech, které

---

² MATES, Pavel a kol. *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů*. Praha: Leges, 2019, s. 18.

³ K tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2008, sp. zn.: I. ÚS 1835/07: „Do oblasti svobodné sféry jednotlivce pak spadá i právo jednotlivce na takzvané informační sebeurčení. Jen osoba sama je oprávněna rozhodnout o tom, jaké údaje o sobě poskytne včetně údajů o své pracovní, ekonomické či podnikatelské aktivitě, pokud zákon neukládá v tomto směru osobě povinnost tak, jak to předvídá čl. 4 odst. 1 LPS.“

⁴ FILIP, Jan. 2011. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, s. 15.

⁵ WAGNEROVÁ, Eliška., ŠIMÍČEK, Vojtěch., LANGÁŠEK, Tomáš., POSPÍŠIL, Ivo a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 277.

⁶ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 284.

nekryjí speciální základní práva. Obě uvedená práva subsidiárně zajišťují obecnou svobodu.⁷

Za příznačné rysy soukromí lze, vzhledem ke shora uvedenému, označit multidimenzionální povahu, která vyjadřuje různé aspekty nazírání společnosti na soukromí jednotlivých osob a proměnlivost v čase. Původně bylo na soukromí nahlíženo jakožto na koncept, který je v úzkém sepětí se svobodou jednotlivce a autonomií jeho vůle. Tento koncept se postupem času rozšiřoval, a to za účelem poskytnutí komplementární ochrany svobodnému prostoru jednotlivce, v jehož rámci mu je umožněna jeho seberealizace uvnitř sociálních vztahů.⁸

Diskutovaný pojem byl mj. vyložen v Deklaraci o masmédiích a lidských právech. Zde pak bylo stanoveno, že právo na soukromí je založeno na právu člověka žít svůj život s minimem zásahů. Ve světle uvedené deklarace pak soukromí zahrnuje soukromý a rodinný život, tělesnou a mravní integritu, čest, dobrou pověst, ochranu před vystavováním se v nepříznivém světle, ochranu před zveřejňováním nepodstatných a trapných skutečností, soukromých fotografií, ochranu před zneužitím soukromé komunikace a ochranu před zveřejněním informací poskytnutých nebo přijatých důvěrně.⁹ Dle E. Wagnerové ovšem do pojmu *soukromý život* spadá i externum, jež se vztahuje k obchodním, pracovním či sociálním činnostem.¹⁰

Ústavním pořádkem, konkrétně Listinou, je právo na soukromí chápáno komplexně. Listina ve svém článku 7 odst. 1 prohlašuje obecnou nedotknutelnost soukromí a dále stanovuje, že omezena může být jen v zákonem stanovených případech. Z tohoto ustanovení se pak vyvozují další konkrétní garance jednotlivých aspektů soukromí.¹¹ Jedním z takových aspektů jsou práva zaručená čl. 10 odst. 1 Listiny, dle kterých požívá ústavněprávní ochranu lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a jméno. Odst. 2 zmíněného článku pak zakládá ochranu před neoprávněnými zásahy do soukromého a rodinného života a odst. 3 poskytuje osobám ochranu před zneužíváním osobních údajů. Další projev soukromí je možné

---

⁷ WAGNEROVÁ, Eliška., ŠIMÍČEK, Vojtěch., LANGÁŠEK, Tomáš., POSPÍŠIL, Ivo a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 280.

⁸ HUSSEINI, Faisal., BARTOŇ, Michal., KOKEŠ, Marian., KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 329.

⁹ Declaration on mass communication media and Human Rights, doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 428 ze dne 23.01.1970, dostupné z: <<https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=15842&lang=en>>.

¹⁰ WAGNEROVÁ, Eliška., ŠIMÍČEK, Vojtěch., LANGÁŠEK, Tomáš., POSPÍŠIL, Ivo a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 282.

¹¹ Obdobně pojímá pojem soukromí i čl. 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

shledat v článku 12 Listiny, kterým je chráněna nedotknutelnost obydlí. Pro téma této práce je ovšem stěžejní čl. 13 Listiny, jelikož zachycuje práva, která jsou odposlechy narušována. Jedná se o právo na ochranu důvěrnosti komunikace, do kterého spadá „...ochrana listovního tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“¹²

Shora uvedený výčet aspektů soukromí, jejichž projevy lze nalézt v Listině, ovšem není kompletní. K soukromí se dále váží např. také některá politická práva, zejména se jedná o aspekt negativní svobody, spočívající v tom, že osoba svůj názor nevyjádří, nesdělí či určitou informaci nepřijme.¹³

Se zřetelem ke shora uvedenému lze tedy soukromí, resp. jeho jednotlivé dílčí složky rozdělit následovně: 1) ochrana soukromého života a podmínky jeho omezení obecně; 2) právo na ochranu důstojnosti, cti, dobré pověsti a jména; 3) ochrana osobních údajů; 4) ochrana domovní svobody; 5) ochrana důvěrnosti komunikace (také jako právo na ochranu korespondence).¹⁴

Vzhledem k tématu této práce se budu dále zabírat pátou uvedenou složkou soukromí, tj. ochranou důvěrnosti komunikace, neboť tato složka přichází při provádění odposlechu ke značné újmě.

1.2. Ochrana důvěrnosti komunikace

Jak již je výše uvedeno, ochrana důvěrnosti komunikace (příp. listovního tajemství) nachází své zakotvení v čl. 13 Listiny. Její zakotvení na mezinárodní úrovni lze např. najít v čl. 8 Úmluvy a v čl. 7 Listiny základních práv Evropské unie. Jedná se o odraz ochrany soukromí a také svobody projevu. Účelem předmětného práva je zajištění soukromí v rámci komunikace mezi jednotlivými osobami, a to jak při vysílání, tak i při přijímání projevů tak, aniž by do jejich obsahu kdokoli jiný neoprávněně „nahlížel“ či jinak zjišťoval jejich obsah. Jako tomu je i o ostatních základních lidských právech, tak ochrana důvěrnosti komunikace

---

¹² Čl. 13 Listiny.

¹³ FILIP, Jan. 2011. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, s. 14.

¹⁴ MOLEK, Pavel. *Základní práva. Svazek první – Důstojnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 291.

tvoří nedotknutelnou sféru jednotlivce, do které nesmí být státem zasahováno, přičemž omezena může být jen v určitých případech.¹⁵

Právo na ochranu důvěrnosti komunikace má na ústavní úrovni na našem území již dlouhou tradici. Listovní svobodu zakotvovala již Pillersdorfova ústava z roku 1848, dle které bylo listovní tajemství neporušitelné. O právu na ochranu důvěrnosti komunikace hovoříme jako o právu velmi starobylém, nicméně také jako o právu velmi proměnlivém, a to především v posledních desetiletích. Obsáhlá zákonná úprava předmětného práva se nachází i na zákonné úrovni. V tomto kontextu lze namátkou poukázat např. na ust. § 5 odst. 3 písm. c) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, dle kterého ČTK přispívá k zajištění vysoké úrovně ochrany osobních údajů a soukromí či na ust. § 16 odst. 1 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, který zakotvuje tzv. poštovní tajemství.¹⁶

Jak jsem již uvedl shora, právo na ochranu důvěrnosti komunikace je značně proměnlivé, a to z důvodu, že vzhledem k technologickému progresu přibývá nejen řada instrumentů, které jsou způsobilé invazivně zasahovat do soukromí osob, ale dochází i k obecnému sociálnímu posunu ve způsobu komunikace, jenž je ovlivněn nástupem nových komunikačních prostředků. Tato skutečnost pak nutně musí ovlivňovat i způsob interpretace obsahu předmětného práva.¹⁷

Zároveň nelze opomíjet fakt, že stále platí, že tato ochrana svědčí nejen obsahu přepravovaných zpráv, ale i vnějším okolnostem, za kterých dochází ke komunikaci. Těmito okolnostmi se má namysli místo, čas, identifikace účastníků, druh a způsob komunikace¹⁸ (k tomu srov. bod 16 nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn.: II. ÚS 789/06; nebo nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001, sp. zn.: II. ÚS 502/2000).

Jak bylo v této práci již naznačeno, typický zásah do soukromí v oblasti přepravovaných zpráv, představuje právě odposlech a záznam o telekomunikačním provozu. Tento institut trestního práva představuje zásah do práva na soukromí hned dvakrát. K prvnímu takovému zásahu invazivní povahy dochází když jsou zvukové záznamy o telekomunikačním hovoru pořizovány. V této souvislosti se

---

¹⁵ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 5 vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2020, s. 148-151.

¹⁶ MOLEK, Pavel. *Základní práva. Svazek první – Důstojnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 399-402.

¹⁷ HUSSEINI, Faisal., BARTOŇ, Michal., KOKEŠ, Marian., KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 446.

¹⁸ WAGNEROVÁ, Eliška., ŠIMÍČEK, Vojtěch., LANGÁŠEK, Tomáš., POSPÍŠIL, Ivo a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 342.

hovoří o tzv. primárním zásahu. K druhému zásahu dochází v případě, když jsou záznamy zveřejněny, k čemuž může např. dojít po nelegálním úniku informace – tzv. sekundární zásah. Za účelem posouzení zákonnosti primárního zásahu odposlechem je klíčové objasnit, jakým způsobem byly odposlechy získány. V rámci posuzování legálnosti zásahu sekundárního je nutné posuzovat obsah zveřejněného odposlechu. Jak je dále v této práci rozvedeno, podmínky, jež je nezbytné splnit, aby pořízený odposlech byl v souladu se zákonem, jsou vyčteny v ust. § 88 trestního řádu. Při splnění všech uvedených zákonných podmínek se pak dá považovat zásah do práva na soukromí prostřednictvím odposlechu za legitimní.¹⁹

1.3. Zásada proporcionality v intencích trestního řízení

Zásada proporcionality představuje standardní nástroj pro posuzování legitimacy zásahů do práv a svobod jednotlivců, tedy i zásahů do práva na soukromí. Nutnost jejího uplatňování je dána jak požadavky právního státu, tak uplatňováním samotného základního práva.²⁰ Tomuto principu musí vyhovovat i úkony orgánů činných v trestním řízení. Soulad či případný nesoulad se zásadou proporcionality se zjišťuje v třístupňovém testu. Prvním zkoumaným hlediskem je hledisko *vhodnosti zásahu*, v jejímž rámci se zkoumá, zda je zásah do práv a svobod osoby způsobit dosažení zamýšleného cíle. V případě, že zásahem není možné dosáhnout zamýšleného cíle, jedná se o svévoli ze strany zasahujícího orgánu. Dalším krokem třístupňového testu proporcionality je zkoumání z hlediska *potřebnosti zásahu*. Zde je posuzováno, zda je zásah vůbec potřebný a zda nelze zamýšleného cíle dosáhnout jinými, mírnějšími prostředky. Třetím a zároveň posledním krokem je hodnocení zásahu z hlediska *přiměřenosti stricto sensu*, tedy zda újma na právech osoby není nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli.²¹

První komplexní vyložení obsahu všech dílčích komponentů zásady proporcionality přinesl náleží Ústavního soudu ze dne 12. 10. 1994.²² V tomto

---

¹⁹ MOLEK, Pavel. *Základní práva. Svazek první – Důstojnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 403-411.

²⁰ WAGNEROVÁ, Eliška. 2011. Právo na soukromí: Kde má být svoboda, tam musí být soukromí. In: ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, s. 61.

²¹ VUČKA, Jan. Test proporcionality při zajišťování důkazů. *Trestněprávní revue*, 2010. č. 9, s. 290-293.

²² Nález Ústavního soudu ze dne 12.10.1994, sp. zn.: III. ÚS 3963/16.

rozhodnutí mj. Ústavní soud pojal i zásadu minimalizace v kolizi stojícího základního práva, příp. svobody.²³

V trestním řízení se lze s projevy zásady proporcionality velmi často, přičemž tuto skutečnost lze demonstrovat právě na příkladu omezení podmínek, za nichž lze nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Jelikož představuje velmi invazivní a citelný zásah do práva na soukromí, lze ho nařídit pouze u vybrané skupiny typově závažných trestných činů, a to právě v souladu s principem proporcionality.²⁴

Z ustálené rozhodovací praxe českých soudů²⁵ plyne závěr, že v prostředí materiálního právního státu není přípustné, aby orgány veřejné moci prováděly určité úkony jen proto, že jsou zákonem zmocněny ke konání určitého druhu úkonů. Mimo formální oprávnění je zapotřebí vždy zkoumat, zdali jsou k provedení takového úkonu dány věcné důvody. Z uvedeného vyplývá, že orgány činné v trestním řízení nemohou činit úkony vůči konkrétní osobě, do jejíchž práv je zasahováno, zcela naslepo či bez přiměřeného důvodu. Při posuzování legitimacy takového zásahu je nezbytné zohlednit zásadu proporcionality, jež prosakuje celým trestním řízením. Úkon, který je orgánem činným v trestním řízení proveden v rozporu se zásadou proporcionality, je úkonem neúčinným. Jedná se o obecný princip, pravidlo, které se uplatňuje i u jiných procesních institutů než u dokazování.²⁶

---

²³ HOLLÄNDER, Pavel. 2011. Zásada proporcionality: Jednosměrná ulice, nebo Hermeneutický kruh? Na příkladech veřejných dober a základních práv kolidujících s právem na soukromí. In: ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, s. 23.

²⁴ VUČKA, Jan. Test proporcionality při zajišťování důkazů. *Trestněprávní revue*, 2010. č. 9, s. 290-293.

²⁵ K tomu srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27.9.2007, sp. zn.: II. ÚS 789/06 či bod 19 nálezu Ústavního soudu ze dne 23.5.2007, sp. zn.: II. ÚS 615/06.

²⁶ VUČKA, Jan. Test proporcionality při zajišťování důkazů. *Trestněprávní revue*, 2010. č. 9, s. 290-293.

2. Vývoj institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

2.1. Odposlechy od doby komunistického převratu v roce 1948

Po převratu komunistickou stranou v únoru 1948 se radikálně přetváří kompletní podoba státu, což se samozřejmě odráží i na právním řádu.²⁷ V této době právo sloužilo jako zástěrka brutální teroristické praxe orgánů státu, kdy státní orgány pozitivní právo masově a svévolně porušovaly. Právní věda se postupně stávala výhradně dogmatickou a fungování práva bylo chápáno výlučně mocensky.²⁸

Odposlechy telefonu a dálnopisu byly StB používány již od roku 1948, tedy od doby, kdy se dostala StB k moci. Odposlechy představovaly neodmyslitelný prostředek, který byl používán k boji s „třídním nepřítelem“. Nejstarší zachovalá směrnice, již se nařizování a provádění odposlechu telefonu a dálnopisu řídilo, pochází z roku 1949. Na základě této směrnice mohl být odposlech nařizen na dobu čtrnácti dnů s možností jejího dalšího prodloužení. Zaznamenané hovory se pak vzhledem k jejich důležitosti kategorizovaly do tří skupin. Postupem času byly vydávány směrnice, kterými byl měněn povolovací režim nařizování odposlechu. Dle směrnice z listopadu roku 1950 schvaloval odposlechy krajský velitel StB nebo jeho zástupce. V následujících letech byla pravomoc krajského velitele omezena tak, že mu příslušelo povolovat odposlechy pouze ve vztahu k osobám, které svým významem nepřesahovaly příslušný kraj. V případě nařízení odposlechu jiných osob (cizinci, agenti cizích rozvědek atp.) byl nutný souhlas velitele StB, který byl nadřazen krajským velitelstvím StB. Povolovací režim byl pak prostřednictvím směrnic několikrát měněn. Poslední úprava odposlechu, která byla provedena formou směrnic, se datuje k roku 1982, na jejímž základě se zaváděl odposlech na dobu tří měsíců, s možností prodloužení této doby o další tři měsíce. Ve světle této směrnice tvořilo zvláštní druh odposlechu tzv. *zjištění anonymního účastníka telefonního spojení*, k jehož povolení byl příslušný náměstek ministra vnitra.²⁹

---

²⁷ GŘIVNA, Tomáš., GŘIVNOVÁ, Petra. 2009. Trestní právo procesní. In: BOBEK, Michal., MOLEK, Pavel., ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, s. 608.

²⁸ KÜHN, Zdeněk. 2009. Ideologie aplikace práva v době reálného socialismu. In: BOBEK, Michal., MOLEK, Pavel., ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, s. 61-62.

²⁹ POVOLNÝ, Daniel. *Operativní technika v rukou StB*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2001, s. 24-25.

2.2. Prvotní zakotvení odposlechu v trestním řádu

K prvnímu vtělení institutu odposlechu do trestního řádu došlo až v roce 1990. Stalo se tak na základě novely ze dne 2. 5. 1990, jež byla provedena zákonem č. 178/1990 Sb. Uvedená novela vstoupila v účinnost dne 1. 7. 1990 a nově na zákonné úrovni zakotvila *odposlech telefonních hovorů*. Institut byl v systematice trestního řádu tedy nově ukotven v části první, hlavě čtvrté (zajištění osob a věcí), oddílu šestém, v ust. § 88.

Na základě shora uvedené novely mohl předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor, nařídít odposlech, pokud bylo zahájeno trestní stíhání pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin či pro jiný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. Nařízení odposlechu bylo dále podmíněno důvodným předpokladem, že jím budou zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení. Zároveň bylo již stanoveno, že se zakazuje odposlech mezi obhájcem a obviněným.

V odstavci druhém předmětného ustanovení jsou pak stanoveny náležitosti příkazu k odposlechu. Nicméně tyto náležitosti byly vylíčeny velmi stroze, když bylo pouze uvedeno, že příkaz k odposlechu musí být vydán písemně, musí být odůvodněn a musí obsahovat stanovení doby, pro kterou se odposlech bude provádět. Samotný odposlech pak zajišťoval orgán Sboru národní bezpečnosti.

V případě, že bylo trestní stíhání vedeno pro jiný trestný čin, než jaký je specifikován výše, bylo možné nařídít odposlech výhradně se souhlasem účastníka odposlouchávané stanice. Za účelem důkazního použití odposlechu pak bylo zákonem vyžadováno, obdobně jako v dnešní aktuální úpravě, připojit k záznamu protokol.³⁰

2.3. Novela trestního řádu z roku 1993

Markantní změny ohledně odposlechu přinesla novela provedená zákonem č. 292/1993 Sb., účinná od 1. 7. 1990.³¹ Na jejím základě se odposlech, který byl předešlou úpravou označován jako *odposlech telefonních hovorů*, nově označoval jako *odposlech a záznam telekomunikačního provozu*, jako je tomu dnes. Tato změna byla zapříčiněna potřebou rozšířit úpravu, která platila pro odposlech

---

³⁰ Zákon č. 178/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád.

³¹ Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích.

telefonních hovorů i na jiné případy užívání telekomunikačního provozu (např. fax). Další zásadní změna představovala svěřením rozhodování o nařízení odposlechu do výlučné pravomoci soudu. Nově tedy i ve stadiu přípravného řízení nařizuje odposlech soudce, a to na návrh státního zástupce. Tato změna byla učiněna se zřetelem k závažnosti zásahu do osobních práv dotčených osob, který odposlech představuje.³²

Předmětná novela dále omezila maximální možnou dobu, po kterou je přípustné nařízený odposlech provádět. Novelizovaná dikce ust. § 88 odst. 2 nově omezila takovou dobu na šest měsíců s tím, že soudce je oprávněn ji prodloužit, a to vždy na dobu dalších šesti měsíců. Nově bylo také možné nařídit odposlech ještě před zahájením trestního stíhání. Novinkou byla i možnost užít pořízený záznam telekomunikačního provozu v jiné trestní věci než ve které byl pořízen. Bylo tak možné učinit za předpokladu, že v takové trestní věci bylo vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v tehdejší ust. § 88 odst. 1 trestního řádu³³ nebo v případě, že s tím účastník odposlouchávané stanice souhlasí.

Nově byla také stanovena povinnost označit, uschovat a do protokolu, poznamenat, kde jsou uloženy záznamy, které nebudou použity jako důkaz v trestním řízení a povinnost předepsaným způsobem zničit záznamy, pokud při odposlechu nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení.

2.4. Novely trestního řádu z roku 2008 a z roku 2011

Novelou trestního řádu z roku 2008 byla do ustanovení upravujících nařízení odposlechu přidána další podmínka vyjadřující subsidiaritu odposlechu a projev zásady zdrženlivosti a přiměřenosti.³⁴ Dle této novely může být při splnění dalších podmínek, odposlech nařízen, pokud nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo by takové dosažení bylo podstatně ztíženo.³⁵ Novela dále také vznáší přísnější požadavky na odůvodnění příkazu k odposlechu.

---

³² Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 292/1993 Sb. kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích.

³³ *zvláště závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva.*

³⁴ Ust. § 2 odst. 4 trestního řádu.

³⁵ Zákon č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů.

Ve světle uvedené novely je nově policejní orgán podroben povinnosti průběžně vyhodnocovat, zda přetrvávají důvody, které vedly k nařízení odposlechu a v případě, že pominuly, je povinen odposlech bezprostředně ukončit a učinit písemné oznámení o této skutečnosti předsedovi senátu, kterým byl příkaz k nařízení odposlechu vydán. Dojde-li k uvedené skutečnosti v přípravném řízení, zašle policejní orgán předmětné oznámení soudci a státnímu zástupci. Uvedená novela také zkrátila maximální možnou dobu odposlechu, a to na čtyři měsíce. O jejím případném prodloužení nově rozhoduje soudce soudu vyššího stupně a v přípravném řízení soudce krajského soudu, a to na návrh státního zástupce. Takto je možné prodloužit dobu odposlechu až o čtyři měsíce, a to i opakovaně.

Dále byly stanoveny konkrétnější podmínky pro zničení záznamu, pokud odposlechem nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení.

Závratnou změnou, kterou předmětná novela přinesla, bylo zavedení možnosti přezkumu příkazu k odposlechu Nejvyšším soudem. Za tímto účelem byla nově stanovena informační povinnost státního zástupce, příp. soudce, (až na určité výjimky) informovat o nařízeném odposlechu uživatele odposlouchávané stanice. Odposlouchávaná osoba je pak oprávněna do šesti měsíců podat návrh Nejvyššímu soudu na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu. Úprava tohoto řízení před Nejvyšším soudem se nachází v nově přidaných ust. §314l – 314n. Předmětem přezkumu Nejvyšším soudem je dodržení všech zákonných podmínek, které jsou stanoveny pro nařízení odposlechu a jeho následné provedení. Tento přezkum zároveň představuje záruku, že při ingerenci do práv odposlouchávaných osob nebude zasahováno nad míru nezbytně nutnou a že jejich občanská práva budou maximálně šetřena. Tímto by zároveň měla být sjednocena rozhodovací praxe obecných soudů.³⁶

Novela trestního řádu z roku 2011,³⁷ jež vešla v účinnost dne 1. 1. 2012, přinesla změnu v ust. § 88 odst. 1 trestního řádu. Nově byly jinak vymezené trestné činy, v řízení o nichž lze odposlech nařídit. Novela stanovila, že odposlech lze nařídit v řízení o zločinu, pro který je zákonem stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let. Dále byla také modifikována

---

³⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ Zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

informační povinnost uložená odst. 8 předmětného zákonného ustanovení, kdy je nově povinen informovat o nařízeném odposlechu i policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena.

Jiných zásadnějších změn se právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nedočkala. Došlo k dalšímu doplnění výčtu trestných činů, v řízení o nichž je možné odposlech nařídit a k jiným drobným změnám.

2.5. Odposlech ve světle připravované rekodifikace trestního řádu

V měsíci březnu roku 2014 započaly práce na rekodifikaci trestního řádu. Nezbytnost nové právní úpravy trestního práva procesního plyne z faktu, že stávající právní úprava pochází ze šedesátých let a i přes její novelizace stále nereflktuje potřeby trestního procesu 21. století.

Účelem rekodifikace je vytvoření moderního procesního předpisu trestního práva, který zajistí splnění závazků, které plynou pro Českou republiku z mezinárodních smluv a z práva Evropské unie a budou se v něm odrážet moderní trendy na poli trestního práva, aktuální rozhodovací praxe soudů a požadavky ESLP. Rekodifikace má přinést závratné změny, které spočívají v urychlení trestního řízení, posílení kontradiktornosti trestního řízení, zesílení oportunitních prvků, koncentrace řízení a práv poškozeného. V neposlední řadě je také cílem rekodifikace snížení administrativní zátěže orgánů činných v trestném řízení, zjednodušení trestního řízení, zefektivnění výkonu rozhodnutí o uloženém trestu a obecná modernizace trestního řádu v souvislosti s technologickým vývojem.³⁸

Jedna z největších novinek, kterou má novela trestního řádu přinést, je změna v úpravě institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který se má nově označovat jako *Odposlech a záznam elektronického provozu*. V rámci rekodifikace se navrhuje, aby byl samostatně vymezen pojem *elektronický provoz*, který by v sobě zahrnoval všechna data, k jejichž přenosu dochází prostřednictvím sítě elektronických komunikací nebo i jiným způsobem elektronicky, pokud tato data nejsou veřejně přístupná. Uvedený pojem má tedy v sobě zahrnovat jak data elektronického provozu přenášených ve smyslu zákona o elektronických komunikacích, tak data přenášená dle zákona o některých službách informační společnosti, ale i data přenášená jakýmkoli jiným způsobem elektronicky. Nově by

---

³⁸ Rekodifikace trestního práva procesního. Návrh nového trestního řádu, stav ke dni 14.10.2022. Dostupné z: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.

mělo také dojít k novému vymezení, kdo je osobou povinnou vyhovět příkazu orgánů činných v trestním řízení. Tento okruh povinných osob má být rozšířen, v důsledku čehož se odposlech nemá týkat pouze telefonních hovorů a zpráv, ale nově také i odposlouchávání (sledování) internetového provozu.³⁹

V rámci novely se navrhuje možnost nařízení odposlechu (mimo taxativně uvedené trestné činy) v řízení o trestných činech, pro které stanoví zákon horní hranici trestní sazby nejméně tři roky. J. Fenyk tuto zamýšlenou změnu odůvodňuje „tlakem zvenku“, jelikož aktuální úprava nevyhovuje požadavkům plynoucím z mezinárodní spolupráce.⁴⁰ Změnou by také mělo projít vymezení trestných činů, v řízení o nichž je možné odposlech nařídit. Navržené vymezení má odpovídat požadavkům judikatury ESLP.

Rekodifikace trestního řádu také modifikuje informační povinnost orgánů činných v trestním řízení vůči odposlouchávané osobě. Nově se navrhuje, aby osoby, které měly možnost se o nařízeném odposlechu dozvědět ze spisového materiálu a následně proti nezákonnosti odposlechu brojit již před soudem, byly z této informační povinnosti vyloučeny. Důvodová zpráva tento postup odůvodňuje tím, že informační povinnost o nařízeném odposlechu má směřovat pouze vůči osobám, kterým nařízení odposlechu nebylo známo, tudíž jim není umožněno se proti němu procesně bránit v řízení před soudem. Navrhovanou úpravou má dojít k odstranění možné duplicity, která spočívá v tom, že by zákonnost odposlechu byla posuzována dvakrát (jednou v řízení v trestní věci a podruhé v přezkumném řízení před Nejvyšším soudem). V neposlední řadě se za účelem urychlení přezkumného řízení také navrhuje, aby návrh na zahájení řízení o přezkumu zákonnosti příkazu k odposlechu byl přezkumnému orgánu zasílán prostřednictvím orgánu činného v trestním řízení, který osobu o nařízeném odposlechu informoval, pokud u něj řízení skončilo. Tento orgán pak orgánu přezkumnému zašle návrh na přezkum se všemi souvisejícími trestními spisy, byl-li návrh podán řádně a ve stanovené lhůtě.⁴¹

---

³⁹ Důvodová zpráva k návrhu trestního řádu – zvláštní část. Dostupné z: < <https://rekodifikacnictvrtyky.cz/>>.

⁴⁰ Rekodifikace trestního řádu: prohlídka u advokátů by měl dozorovat soudce. *Advokátní deník*. 2023. Dostupné z: < <https://advokatnidenik.cz/2023/02/17/rekodifikace-trestniho-radu-prohlidky-u-advokatu-by-mel-dozorovat-soudce/>>.

⁴¹ Důvodová zpráva k návrhu trestního řádu – zvláštní část. Dostupné z: < <https://rekodifikacnictvrtyky.cz/>>.

3. Aktuální právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

3.1. Odposlech jako institut trestního práva

Těžiště zákonné úpravy institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je vymezeno především v ustanovení § 88 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). Jak je již vyloženo v předešlých kapitolách této diplomové práce, zákonná ustanovení upravující předmětný institut prošla mnoha změnami, přičemž současné znění dotčených ustanovení je vyjádřeno novelou trestního řádu z roku 2018, jež byla provedena zákonem č. 287/2018 Sb., účinným od 1. února 2019. Zákonná úprava povinností subjektu zajišťujícího veřejnou komunikační síť nebo poskytujícího veřejně dostupnou službu elektronických komunikací ve vztahu k odposlechům a další k odposlechům relevantní materie, jež se nachází mimo zákonnou úpravu trestněprávních norem, je pak obsažena v zákoně č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, v platném znění.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu upravený ve shora specifikovaných trestněprávních ustanoveních, je za podmínek v něm vymezených dovoleným zásahem mj. do tajemství zpráv podávaných telefonem či jiným obdobným elektronickým zařízením. Jedná se o institut tzv. zajišťovací, jež se svou povahou blíží operativně pátracím prostředkům, jejichž právní úpravu lze nalézt v ust. § 185b a násl. trestního řádu (předstíraný převod, sledování osob a věci, použití agenta).⁴²

Trestní řád zákonnou definici odposlechu narozdíl od literatury nenabízí. V literatuře bývá odposlech definován jako činnost, spočívající v záměrném, utajeném a současném vnímání obsahu komunikace, která je zprostředkována telekomunikačním zařízením či sítěmi prostřednictvím zařízení, jež jsou k tomu určena.⁴³

Probíraný institut se stal značně užívaným instrumentem ke zjišťování, odhalování a stíhání trestné činnosti (*viz tabulka č. 1*).

---

⁴² ŠÁMAL, Pavel., RŮŽIČKA, Miroslav. Komentář k § 88. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=>>>.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 325.

Jeden z důvodů hojného užívání odposlechů orgány činnými v trestním řízení je mj. i fakt, že pachatelé závažnější trestné činnosti užívají ke komunikaci se svými společníky, ale i jinými osobami, vysoký počet mobilních telefonů (může se jednat i o desítky kusů). I přes skutečnost, že zákonodárce stanovil do jisté míry určité „mantinely“, ve kterých se musí orgány činné v trestním řízení při nařízení a užívání odposlechu pohybovat, je nutné mít na paměti, že užití odposlechu představuje výrazný zásah do základních lidských práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod, pročež je nutné nejen striktně dodržovat zákonem stanovená pravidla při jeho praktickém užívání a zkoumat jeho potřebnost případ od případu, ale také zajistit náležitou a účinnou kontrolu.⁴⁴ Legální odposlech v dispozici orgánů činných v trestním řízení je díky technologickému progresu v monitorování čím dál silnějším nástrojem, který by v žádném případě neměl být používán účelově ani náhodně.⁴⁵

Vzhledem k uvedenému lze tedy postavit najisto, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu představuje prostředek tzv. *ultima ratio*, jinými slovy řečeno, prostředek, který by měl být užíván pouze v krajních případech, nelze-li sledovaného cíle dosáhnout mírnějšími, méně invazivními prostředky. Tento závěr potvrdil i Ústavní soud, když ve svém nálezu ze dne 29. 2. 2008, sp. zn.: I. ÚS 3038/07 stanovil: „*Odposlouchávání telefonních rozhovorů veřejnou mocí (stejně jako jiné tajné sledování) představuje vážné omezení základních práv. Z ústavního pořádku plyne, že k omezení osobní integrity a soukromí (tj. k prolomení ochrany) může ze strany veřejné moci dojít jen zcela výjimečně a jen je-li to nezbytné a účelu sledovaného veřejným zájmem nelze dosáhnout jinak. Při nedodržení některé podmínky jde o zásah protiústavní.*“ Ve výše specifikovaném nálezu dále Ústavní soud odkázal na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která velmi přísně limituje podmínky, za nichž lze určitý důkaz, jenž byl získán omezením soukromí, užit a aprobuje pouze postupy, jež poskytují dostatečné záruky ochrany základních lidských práv daného jednotlivce.

K problematice odposlechů v souvislosti s uvedeným se vyjádřila i Unie obhájců ČR ve stanovisku č. 8/2014 *k užití odposlechů podle §88 trestního řádu a*

---

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s.325.

⁴⁵ POMAHAČ, Richard. 2020. Odposlechy a bezpečnostní riziko. In: Jelínek, Jiří a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, s. 247.

*kontrole zákonnosti příkazu odposlechu.*⁴⁶ V uvedeném stanovisku Unie obhájců ČR klade důraz na závažný zásah do soukromí občanů, jež nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu představuje a na skutečnost, že je takový zásah přijatelný pouze v těch nejnutnějších případech, přičemž musí být šetřena podstata a smysl práv odposlouchávané osoby. V neposlední řadě také Unie obhájců ČR poukázala na rostoucí počet odposlouchávaných osob a konstatovala, že orgány činné v trestním řízení neplní v rámci užívání odposlechů informační povinnost ve smyslu ust. § 88 odst. 8 trestního řádu.⁴⁷

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je orgány činnými v trestním řízení užíván za účelem zjištění obsahu telekomunikačního provozu, jež aktuálně probíhá nebo teprve bude probíhat v budoucnu. To je hlavní rozdíl mezi odposlechy a institutem zvaným „zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu“, který je upraven v následujícím paragrafu, a sice § 88a trestního řádu, a který směřuje ke zjištění obsahu telekomunikačního provozu, který již v minulosti proběhl.

Jistý problém související s dikcí ust. § 88 trestního řádu nastává v oblasti výkladu pojmu „telekomunikační provoz“, neboť v důsledku technologického pokroku již tento pojem není schopen postihnout všechny v úvahu připadající formy komunikací, jež jsou uskutečňovány elektronicky v sítích elektronických komunikací. Do nich spadá nejen komunikace prostřednictvím veřejných telefonních sítí, ale i jiné služby, především ty, které se uskutečňují skrze internetové sociální sítě či aplikace, jako je například Facebook, Skype, WhatsApp a další platformy. Při nedostatku speciální úpravy se užije toto obecné ustanovení i pro zjištění obsahu e-mailů došlých a uschovaných v e-mailové schránce, včetně fotografií. Pojem „telekomunikační provoz“ zahrnuje nikoliv pouze komunikaci, jež je uskutečňována s využitím telefonu, telefaxu, mobilního telefonu, vysílačky

---

⁴⁶ Stanovisko Unie obhájců ČR č. 8/2014 *K užití odposlechů podle §88 trestního řádu a kontrole zákonnosti příkazu odposlechu* dostupné z: <<https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13772>>.

⁴⁷ § 88 odst. 8 trestního řádu: „Státní zástupce nebo policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci, informuje o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu osobu uvedenou v odstavci 2, pokud je známa. Informace obsahuje označení soudu, který vydal příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, délku trvání odposlechu a datum jeho ukončení. Součástí informace je poučení o právu podat ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení této informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Předseda senátu soudu prvního stupně podá informaci bezodkladně po pravomocném skončení věci, státní zástupce, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem podle § 174a a policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí státním zástupcem podle § 174 odst. 2 písm. e).“

či jiného telekomunikačního zařízení, ale i odesílání a přijímání zpráv elektronickou poštou.⁴⁸

Jak již bylo shora v této práci naznačeno, hlavním účelem odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je zjištění skutečností významných pro trestní řízení. Jedná se o takové skutečnosti, které jsou nezbytné a nenahraditelné pro dokázání předmětu dokazování tak, aby mohlo být ve věci rozhodnuto v souladu s ust. § 2 odst. 5⁴⁹ trestního řádu.⁵⁰ V širším smyslu slouží k předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, jakož i pátrání po skrývajících se pachatelích, pátrání po osobách, které jsou nezvěstné, nebo i po věcných důkazech. Může být považován za podklad pro další konání trestního řízení, ve kterém jsou teprve skutečnosti, jež jsou v odposlechu zaznamenány, prověřovány a objasňovány.⁵¹

Předmětem odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je především vlastní obsah elektronicky přenášené zprávy. Z procesu provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ale mohou orgány činné v trestním řízení zjistit informaci, mezi jakými účastnickými stanicemi probíhá komunikace, jsou schopné identifikovat komunikující osoby, zjistit informace o délce odposlouchávaného a zaznamenávaného spojení a lokalizaci zařízení, které zprostředkovalo přenos dat.⁵²

3.2. Zákonné podmínky pro vydání příkazu k odposlechu

Podmínky přípustnosti nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jsou ukotveny v již zmíněném § 88 trestního řádu. Dle zákonné dikce je

---

⁴⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání podle stavu k 13.3.2020. Praha: Leges, 2020, s. 783.

⁴⁹ §2 odst. 5 trestního řádu: „Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhnout a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.“

⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 325.

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 109/2014.

⁵² ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 326.

vydání příkazu k odposlechu vázáno na skutečnost, že je vedeno trestní řízení, a to pro trestné činy, které jsou vymezeny ve shora uvedeném ust. § 88 trestního řádu. V odborné literatuře se uvádí, že převážně dochází k nařízení odposlechu již ve fázi prověřování v rámci postupů před zahájením trestního stíhání ve smyslu ust. § 158 a násl. trestního řádu. Je-li odposlech prováděn v této fázi řízení, tj. před zahájením trestního stíhání konkrétní osoby či konkrétních osob, je nutné, aby se jednalo o úkon neodkladný nebo neopakovatelný ve světle ust. § 160 odst. 4 trestního řádu. Může se ovšem jednat i o fázi po zahájení trestního stíhání či o samotné řízení před soudem, kdy je přípustné odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařídit.

Ve výjimečných případech lze nařídit a provést odposlech a záznam telekomunikačního provozu také ve vykonávacím řízení, a to v souvislosti s pátráním po odsouzeném, který má nastoupit k výkonu trestu odnětí svobody, a to za předpokladu, že mu byl tento trest uložen za spáchání některého z trestných činů uvedených v ust. § 88 odst. 1 trestního řádu. Takové konání orgánů činných v trestním řízení je ovšem přípustné pouze za situace, že zjištění pobytu odsouzeného a jeho následné dodání do výkonu trestu odnětí svobody není možno zajistit jiným způsobem nebo by to bylo jinak podstatně ztíženo. I v tomto případě je možné následně přezkoumat zákonnost příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu postupem za analogického použití ustanovení § 88 odst. 8, 9 a § 314l až § 314n trestního řádu,⁵³ jak rozvedu dále v této práci.

Vydat příkaz k nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je dle zákona možné pouze v řízení, které je vedeno pro úmyslný trestný čin (k tomu srov. § 15 trestního zákoníku),⁵⁴ a to konkrétně pro zločin (k tomu srov. § 14 odst. 3 trestního zákoníku),⁵⁵ na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně osm let, nebo pro některý z taxativně vyčtených trestných činů,⁵⁶

---

⁵³ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 6. 2013, sp. zn.: Tpjn 304/2012.

⁵⁴ § 15 trestního zákoníku: „ (1) *Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel: a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.* (2) *Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.*“

⁵⁵ § 15 trestního zákoníku: „*Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.*“

⁵⁶ Trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, křivé obvinění podle § 345 odst. 3 až 5 trestního zákoníku,

případně pro trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. V zákoně není ovšem uveden kompletní taxativní výčet trestných činů, v řízení o nichž by bylo přípustné nařídit a provést odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Tato skutečnost je některými autory považována za nedostatek platné právní úpravy.⁵⁷

V oblasti vymezení pojmu „*mezinárodní smlouva*“ má zásadní roli Vídeňská úmluva o smluvním právu (č. 15/1988 Sb.), která nabízí definici předmětného pojmu. Ve světle článku 2 bodu 1 písmena a) Vídeňské úmluvy je mezinárodní smlouvou „...*mezinárodní dohoda uzavřená mezi státy písemnou formou, řídící se mezinárodním právem, sepsaná v jediné nebo ve dvou či více souvislících listinách, ať je její název jakýkoliv.*“⁵⁸ V mezinárodních smlouvách bývají jednání, jež mají být trestněprávně postihována, vymezena spíše obecně. Za účelem posouzení, zda určitý trestný čin spadá do kategorie trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje mezinárodní smlouva, je třeba zkoumat, zda daná skutková podstata trestného činu spadá pod jednání, jež je popsáno v dotčené mezinárodní smlouvě, a to komparací obsahu trestního zákoníku a mezinárodní smlouvy.⁵⁹ Mezi takové nejvýznamnější mezinárodní smlouvy patří například *Trestněprávní úmluva o korupci č. 70/2002 Sb. m. s., Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu č. 105/2013 Sb. m. s. či Jednotná úmluva o omamných látkách č. 47/1965 Sb.* Přehled mezinárodních smluv, včetně specifikace konkrétních trestných činů, k jejichž trestnímu stíhání zavazují, a odkazy na konkrétní části mezinárodních smluv vede mj. Mezinárodní odbor Nejvyššího státního zastupitelství.

Aby vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu bylo v souladu s právní úpravou trestního řádu, je mimo uvedené nutné splnit podmínku předpokladu, že odposlechem budou získány nové skutečnosti, které svým významem napomohou dosáhnout účelu trestního řízení a současně nelze sledovaného účelu dosáhnout jinými, mírnějšími, prostředky, či pokud by bylo jeho dosažení podstatně ztíženo. Poslední jmenovaná podmínka je projevem zásady

---

křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek podle § 346 odst. 3 až 5 trestního zákoníku, křivé tlumočení podle § 347 odst. 3 až 5 trestního zákoníku.

⁵⁷ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání podle stavu k 13.3.2020. Praha: Leges, 2020, s. 769.

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel., RŮŽIČKA, Miroslav. Komentář k § 88. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=>>>.

⁵⁹ LATA, Jan. Komentář k § 88. In: DRAŠTÍK, Antonín., FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád. I. díl (§ 1 až 179h). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Dostupné z: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/88/komentar-wkcr-c-141-1961-sb-trestni-rad-komentar>>>.

zdrženlivosti a přiměřenosti zakotvené v ust. § 2 odst. 4 trestního řádu,⁶⁰ dle které „...orgány činné v trestním řízení projednávají trestní věci s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.“ Co se subsidiárního charakteru odposlechu týče, ten byl potvrzen i Nejvyšším soudem, když ve svém usnesení ze dne 15.11.2016, sp. zn.: 4 Pzo 14/2016, stanovil, že: „Není totiž přípustné, aby teprve na základě a prostřednictvím povoleného odposlechu byly získávány informace o tom, zda se odposlouchávaná osoba dopustila protiprávního jednání. Takový poznatek musí vydání příkazu k odposlechu předcházet, přičemž je třeba, aby byl validní, což znamená, že musí pocházet ze spolehlivého zdroje a musí být dostatečně přesvědčivý. Tuto spolehlivost a přesvědčivost žádající orgány musí dostatečně osvědčit i soudci, který o podaném návrhu rozhoduje. V žádném případě se nemůže jednat o pouhou spekulativní konstrukci, byť vedenou tzv. „užitečným záměrem.“

3.3. Odposlech komunikace obhájce a obviněného

Dikce zákonného ustanovení § 88 trestního řádu uvádí kromě podmínek, které je nutné splnit pro zákonné nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, i případ, kdy je provádění odposlechu nepřípustné. Jedná se o všechny situace, kdy obviněný komunikuje se svým obhájcem. V případě, kdy policejní orgán takovou komunikaci zjistí, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.⁶¹ O zničení záznamu je pak vypracován protokol, který se založí do spisu. I přes to, že dojde k naplnění této litery zákona, tedy že policejní orgán zničí záznam o odposlechu mezi obhájcem a obviněným, nelze v praxi najisto vyloučit, že policejní orgán bude se zjištěnými informacemi ze záznamu odposlechu mezi obviněným a advokátem dále pracovat, a to, jak plyne z již uvedeného, v rozporu se zákonem. Někteří autoři odborné literatury zaujímají stanovisko, že takovému

⁶⁰ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 236.

⁶¹ FENYK, Jaroslav., CÍSAŘOVÁ, Dagmar., GRÍVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 333.

excesu ze strany orgánů činných v trestním řízení pak nelze zabránit žádnou právní úpravou,⁶² jiní vidí jako řešení zavedení tzv. registrovaných telefonních čísel advokátů, po vzoru nizozemské úpravy. Při užívání takových registrovaných telefonních čísel by soudce již při samotném povolování odposlechu věděl, že se jedná o osobu zapsanou v České advokátní komoře, tudíž její odposlouchávání je nepřijatelné.⁶³ K uvedené aktuální právní úpravě se kriticky vyjádřil i P. Vantuch: *“Tento stav je z pohledu zabezpečení práva na obhajobu nepřijatelný, neboť její orgány činné v trestním řízení mohou využít proti obviněnému. Předtím, než policejní orgán zničí záznam odposlechu obviněného s obhájcem, tak se při naslouchání jejich rozhovoru detailně obeznámí s informacemi, jež by nemohl jinak získat. I když na tyto informace nemůže žádný orgán činný v trestním řízení odkazovat, získává podstatnou výhodu vůči straně obhajoby, což může usnadnit usvědčení obviněného.”*⁶⁴

Uvedená ochrana komunikace probíhající mezi obhájcem a obviněným vyplývá již ze samotné podstaty a účelu obhajoby obviněného v trestním řízení. Je žádoucí, ba dokonce nezbytně nutné, aby mezi obviněným a obhájcem panoval vztah, jež je založen na důvěře, přičemž procesní pravidla musí tento aspekt plně respektovat. Mlčenlivost obhájce a možnost komunikace obviněného s obhájcem bez přítomnosti další osoby (tedy i bez odposlouchávání takové komunikace) patří pak mezi nejdůležitější prvky důvěry mezi obhájcem a obviněným (k uvedenému srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2002, sp. zn.: I. ÚS 592/2000). Taková komunikace pak podléhá intenzivnější ochraně, která nejen zabraňuje orgánům činným v trestním řízení po ní pátrat, ale i její případný náhodně zjištěný obsah nebrat vůbec v potaz a důkazy o jejím obsahu učinit neupotřebitelnými. Nutno podotknout, že všechna uvedená privilegia slouží nikoliv k obraně obhájce, ale k obraně obviněného (k tomu srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3.1.2017, sp. zn.: III. ÚS 2847/14: *“Nositelem práva na obhajobu je tedy klient, ne advokát, který v takovém případě neuplatňuje svá práva, nýbrž plní naopak povinnosti uložené mu zákony”*).⁶⁵

---

⁶² FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 249.

⁶³ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 263.

⁶⁴ VANTUCH, Pavel. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1. 7. 2008. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 10, s. 29.

⁶⁵ HUSSEINI, Faisal., BARTOŇ, Michal., KOKEŠ, Marian., KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1257.

Vzhledem k důležitosti ochrany důvěrné komunikace mezi obhájcem a obviněným je vztah advokáta a jeho klienta v současnosti významným a diskutovaným tématem. Odborná veřejnost diskutuje o postupu, pomocí kterého by měla být ochrana důvěrných informací mezi obhájcem a obviněným, resp. jeho klientem, účinně zaručena. Často je také diskutováno, zdali je v souladu s trestním řádem vztáhnout zákaz odposlechu důvěrné komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem na situaci, kdy má být předmětem odposlechu komunikace mezi osobou „pouze“ podezřelou z trestného činu, tedy nikoliv již osobou obviněnou, a jejím právním zástupcem, případně jakákoliv komunikace advokáta a jeho klienta, v souvislosti s ochranou advokátního tajemství. Z výkladu zákonné dikce je dovozováno, že výše popsaný zákaz odposlechu komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem se na osobu podezřelou ze spáchání trestného činu, tudíž ani na jinou osobu ve vztahu klienta s advokátem, nevztahuje. Uvedené potvrzuje i judikatura Ústavního soudu.⁶⁶ Uvedenému závěru Ústavního soudu oponují odborníci, zejména pak advokáti, kteří jsou názoru, že zákonnou ochranu důvěrné komunikace obviněného a obhájce je žádoucí vykládat nikoliv restriktivně, ba naopak extenzivně, a nepřípustnost prolomení ochrany je nutné vztáhnout i na situace, kdy má být odposlouchávána komunikace mezi advokátem a osobou z trestného činu podezřelou,⁶⁷ ale i osobou, u níž je dáno důvodné podezření na spáchání trestného činu, ale doposud u ní nebylo zahájeno trestní stíhání.⁶⁸

3.4. Odposlech komunikace advokáta a jeho klienta

Co se týče problematiky obecné přípustnosti odposlechu a záznamu telekomunikačního hovoru mezi advokátem a jeho klientem (v tomto smyslu už nikoliv pouze v postavení obviněného), lze ji označit za značně rozporuplnou. Platná právní úprava ohledně této otázky prozatím mlčí a judikatorně není tato materie řešena. Probíraná problematika je úzce spjata se specifiky vztahu mezi klientem a advokátem a z práv a povinností z tohoto vztahu vyplývajících. Za základní kámen tohoto vztahu lze bezpochyby označit mlčenlivost advokáta o skutečnostech, o kterých se dozví v souvislosti s poskytováním právních služeb.⁶⁹

---

⁶⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn.: I. ÚS 1638/14.

⁶⁷ Ust. § 76 trestního řádu.

⁶⁸ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 264.

⁶⁹ Ust. § 21 zákona č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii.

Z toho lze pak dovodit, že komunikace mezi advokátem a jeho klientem vykazuje určitá specifika, pročež je nutné k jejich ochraně zvolit odlišný režim. Důvěrnost informací mezi advokátem a klientem je mimo advokátní mlčenlivost chráněna i vynětím z oznamovací povinnosti⁷⁰ a zákazem výslechu advokáta o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb.⁷¹

Rozsah ochrany advokátního tajemství přímo souvisí s určením časového okamžiku, se kterým se pojí účinky chráněné komunikace. Co se judikatury Ústavního soudu týká, ta bohužel také není jednotná, pokud jde o vymezení okamžiku, od kdy ochrana důvěrnosti informací vyměněných mezi advokátem a jeho klientem začíná. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn.: II. ÚS 889/10, konkrétně v bodě 25 stanovil: „... nelze považovat za ústavněprávně akceptovatelný názor, že by k realizaci základního práva na právní pomoc mělo docházet až v okamžiku, kdy se orgán veřejné moci nějakým formálním způsobem (zde předložením plné moci policejnímu orgánu či soudu) dozví o tom, že tohoto práva někdo využívá. Doba mezi okamžikem, kdy se někdo obrátí na advokáta s tím, aby mu poskytl právní pomoc, a okamžikem, kdy se tato skutečnost stane zjevnou pro dotčený orgán veřejné moci, jen stěží může být v ústavněprávním vzduchoprázdnu.“ Jelikož lze s jistotou uvést, že do základního práva na právní pomoc před orgány veřejné moci spadá i příprava a převzetí právního zastoupení, když i advokátní tarif zná jako první úkon právní služby právě zmíněnou přípravu a převzetí právního zastoupení,⁷² lze z uvedeného rozhodnutí dovodit, že povinnost advokáta zachovávat mlčenlivost počíná okamžikem, kdy ho klient požádá o právní službu a začne ho obeznamovat s jeho problémem. V jiném rozhodnutí, konkrétně v rozhodnutí ze dne 12. 11. 2014, sp. zn.: I. ÚS 1638/14, Ústavní soud uvedl, že důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem počíná až okamžikem zahájení trestního stíhání a v dalším rozhodnutí ze dne 3. 1. 2017, sp. zn.: III. ÚS 2847/14 spojil účinky důvěrnosti komunikace až s okamžikem formálního vedení trestního řízení.⁷³

I ESLP ve své rozhodovací činnosti připomněl požadavek vyššího standardu ochrany vztahu mezi advokátem a jeho klientem. V rozhodnutí ze dne 6. 12. 2012

---

⁷⁰ Ust. § 368 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

⁷¹ Ust. § 99 odst. 2 a § 158 odst. 8 trestního řádu.

⁷² Ust. § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

⁷³ GRIVNA, Tomáš. Právo na zachování důvěrné komunikace mezi advokátem a jeho klientem. *Bulletin Advokacie*, 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/pravo-na-zachovani-duverne-komunikace-mezi-advokatem-a-jeho-klientem?browser=mobi>>.

ve věci Michaud proti Francii⁷⁴ mj. uvedl následující: „*Soud připomněl, že čl. 8 Úmluvy zaručuje mj. každému právo na respektování korespondence a chrání důvěrnost všech výměn informací, kterých se jednotlivci účastní za účelem komunikace. Povinnost advokáta předložit ústřednímu orgánu informace shromážděné v rámci výměny informací s jejich klienty tedy představuje zásah do jejich práva na respektování korespondence. Představuje také zásah do jejich práva na respektování soukromého života, do kterého náleží jak činnosti profesionální, tak obchodní povahy.*“ Obdobný přístup zaujal ESLP i ve svém dalším rozhodnutí ze dne 3. 2. 2015 ve věci Pruteanu proti Rumunsku, č. 30181/05, ve kterém stěžovatel (advokát) namítal, že odposlechy a nahrávání jeho telefonických konverzací s klientkou došlo k porušení jeho práva na respektování soukromého života a korespondence garantovaného čl. 8 Úmluvy.⁷⁵ ESLP pak stanovil, že telefonická komunikace spadá pod pojmy *soukromý život* a *korespondence* ve světle čl. 8 Úmluvy, protože její záznam představuje „zásah orgánu státní moci“ do výkonu práva, zakotveného v uvedeném článku Úmluvy. Dále ovšem ESLP uvedl, že takový zásah je přípustný, ovšem pouze za předpokladu, že je založen zákonem, sleduje legitimní cíl, je nezbytný v demokratické společnosti k dosažení legitimního cíle a zároveň musí naplňovat určité kvalitativní znaky, jako je dostupnost a předvídatelnost.⁷⁶

I přes uvedená rozhodnutí ESLP nebyla zatím otázka odposlechu komunikace advokáta a jeho klienta zákonodárcem v českém právním řádu postavena najisto. Zatím se zdá, že za splnění určitých předpokladů je odposlech advokáta možný a ústavně konformní. Autoři odborné literatury se však proti tomuto stavu vymezují a tvrdí, že by bylo vhodné stanovit na zákonné úrovni přísný zákaz těchto praktik, resp. vázat realizaci odposlechu advokáta a jeho klienta na souhlas předsedy České advokátní komory.⁷⁷ Případně poukazují na možnost změny právní úpravy, a to konkrétně ust. §88 odst. 1 trestního řádu a ust. § 158d) odst. 1 trestního řádu, kde se se nabízí možnost zaměnit slova „obviněný“ a

---

⁷⁴ Rozsudek ESLP ze dne 6.12.2012 ve věci Michaud proti Francii, č. stížnosti 12323/11.

⁷⁵ Článek 8 Úmluvy - Právo na respektování rodinného a soukromého života:

1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

⁷⁶ Rozsudek ESLP ze dne 3.2.2015 ve věci Pruteanu proti Rumunsku, č. 30181/05.

⁷⁷ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 264.

„obhájce“ za slova „klient“ a „advokát“. Tímto by bylo zaručeno realizování právní pomoci v plné síle i v případech, kdy ještě nebylo zahájeno trestní stíhání.⁷⁸

3.5. Nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Proces odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu lze diversifikovat na tři fáze z hlediska jejich chronologické realizace. Do první fáze celého procesu spadá podání podnětu vyšetřujícího policejního orgánu státnímu zástupci, ve kterém policejní orgán vyličí skutkový stav vyšetřované věci a zdůvodní nutnost použití odposlechu, zejména pak uvede, jaké skutečnosti významné pro trestní řízení zamýšlí získat a proč se domnívá, že v záznamu o odposlechu budou obsaženy. Dále také v podnětu uvede identifikaci uživatelské stanice a dobu, po kterou bude odposlech trvat. Státní zástupce pak podnět přezkoumá z hlediska splnění podmínek pro provedení odposlechu, jež jsou stanoveny ust. § 88 trestního řádu a v případě, že je shledá splněnými, podá návrh soudci. Soudce následně rozhodne o vydání či nevydání příkazu k odposlechu.

Ve druhé fázi úkonu dochází pak k samotnému aktivnímu provádění odposlechu, a to až do jeho skončení, včetně průběžného vyhodnocování jeho výsledků. Samotné aktivní odposlouchávání pro potřebu všech orgánů činných v trestním řízení po dobu, jež je stanovena v příkazu k odposlechu, provádí Útvar zvláštních činností Policie České republiky.

Konečně třetí fází se pak rozumí samotné vyhodnocení odposlechu a rozhodování o následném postupu z hlediska jeho využitelnosti při dokazování. Pokud má být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je nezbytné k němu připojit protokol, ve kterém budou zachyceny informace o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i orgánu, který jej pořídil.⁷⁹ Důkaznímu použití odposlechu se pak věnuji v následujících kapitolách této práce.

Odpověď na otázku, kdo je příslušný odposlech nařídit, plyne z ust. § 88 odst. 2 trestního řádu. Zde je stanoveno, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu může nařídit jen předseda senátu a v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce. Provedení odposlechu předseda senátu, případně soudce nařídí *příkazem k odposlechu*. Příkaz k odposlechu nemá povahu usnesení ve smyslu ust.

⁷⁸ VOŠTRÁ, Zuzana. 2020. Důvěrnost komunikace s obhájcem jako součást spravedlivého procesu. In: Jelínek, Jiří a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, s. 149.

⁷⁹ FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. s. 249-250.

§ 119 odst. 1 trestního řádu,⁸⁰ ale hledí se na něj jako na rozhodnutí *sui generis*, jak stanovil Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí ze dne 27.7.1995, sp. zn.: Tzn 24/95. Pokud nařizuje provedení odposlechu soudce na návrh státního zástupce, tak se místní příslušnost posuzuje dle ust. § 26 trestního řádu, tedy příslušný bude okresní soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který podal návrh. Soud, u něhož byl podán návrh státním zástupcem, se stává příslušným k provádění všech úkonů soudu po celé přípravné řízení, pokud nedojde k postoupení věci mimo obvod tohoto soudu. V situaci, kdy koná dozor v přípravném řízení krajské státní zastupitelství, může být návrh na vydání příkazu k odposlechu jakémukoliv okresnímu soudu, na jehož území je státní zástupce činný.⁸¹

Soudce, který příkaz k provedení odposlechu v rámci přípravného řízení vydá, není vyloučen z provádění dalších úkonů trestního řízení, jak by se mohlo zdát ze litery ustanovení § 30 odst. 2 trestního řádu. Úkony, po jejichž provedení je soudce vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení po podání obžaloby nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu, jsou taxativní. Tento výčet pak stanovuje, že z vykonávání úkonů trestního řízení je vyloučen soudce, který v projednávané věci nařídil domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor a pozemků, vydal příkaz k zadržení či zatčení nebo rozhodoval o vazbě, nikoliv tedy soudce, jenž vydal příkaz k odposlechu. K vyloučení soudce z projednávání věci by mohlo dojít v případě podjatosti, jak stanovuje ust. § 30. odst. 1 trestního řádu.⁸²

Jak stanovují zákonná ustanovení upravující přezkum příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu,⁸³ tak soudce, jenž se účastnil rozhodování v předchozím řízení, je ze zákona vyloučen z řízení o přezkumu příkazu a soudce, který byl účasten na rozhodování v řízení o přezkumu příkazu, je pak vyloučen z rozhodování v dalším řízení.⁸⁴

Dojde-li k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, je jeho opis bez zbytečného odkladu doručen policejnímu orgánu, který

---

⁸⁰ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání podle stavu k 13.3.2020. Praha: Leges, 2020, s. 784.

⁸¹ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 326.

⁸² Ust. § 30 odst. 1 trestního řádu: „Z vykonávání úkonů trestního řízení je vyloučen soudce nebo přisedící, státní zástupce, policejní orgán nebo osoba v něm služebně činná, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům, opatrovníkům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Úkony, které byly učiněny vyloučenými osobami, nemohou být podkladem pro rozhodnutí v trestním řízení.“

⁸³ Ust. § 314l – 314n trestního řádu.

⁸⁴ K tomu srov. ust. § 30 odst. 4 trestního řádu.

bude samotný proces odposlechu provádět. Je-li příkaz vydán v přípravném řízení na návrh státního zástupce, zašle soudce opis příkazu státnímu zástupci za účelem započetí výkonu dozoru nad prováděným úkonem, jak předpokládá ust. § 174 a násl. trestního řádu.⁸⁵

3.6. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Za účelem přezkoumání zákonnosti postupu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a jeho souladnosti s ústavním pořádkem, jsou pro příkaz k odposlechu stanoveny přísné materiální a formální náležitosti, jež musí příkaz obsahovat, aby s ním mohlo být dále pracováno v řízení, zejména pak v procesu dokazování.

Jak již bylo zmíněno, příkaz k odposlechu nemá povahu usnesení ve světle trestního řádu, ale je rozhodnutím svého druhu. Nicméně je nezbytné na něj klást alespoň obdobné požadavky ve smyslu ust. § 134 trestního řádu, vyjma ustanovení o poučení o přípustném opravném prostředku, které je u příkazu vyloučeno z jeho povahy. Požadavky plynoucí ze shora uvedeného zákonného ustanovení lze označit za *obecné náležitosti*. Mezi tyto náležitosti pak spadá: označení rozhodujícího orgánu, den a místo vydání rozhodnutí, výrok usnesení s označením zákonných ustanovení, kterých bylo užito a odůvodnění.⁸⁶

Zákon dále stanoví, že příkaz k odposlechu musí mít obligatorně písemnou formu, musí v něm být uvedena uživatelská adresa či zařízení, a to včetně telefonního čísla, označení osoby (je-li její totožnost známa), a to jménem, příjmením, adresou, případně i zaměstnáním. Dále označení trestného činu, pro který se trestní řízení vede, v jehož rámci má být odposlech nařízen (jak již bylo řečeno, musí se jednat o jeden z trestných činů, jež jsou uvedeny v § 88 odst. 1 trestního řádu). V případě, že se vede řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, musí být uveden i odkaz na dotčenou mezinárodní smlouvu. V neposlední řadě je nutno uvést také dobu, po kterou bude odposlech prováděn.⁸⁷

⁸⁵ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 237.

⁸⁶ TOMAN, Petr. Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. *Bulletin Advokacie*, 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/nalezitosti-prikazu-k-odposlechu-a-zaznamu-telekomunikacniho-provozu?browser=full%20>>.

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 327.

Dle zákona⁸⁸ činí nejdelší přípustná doba, pro kterou může být odposlech prováděn, čtyři měsíce. Tato lhůta může být ovšem výjimečně prodloužena, a to i opakovaně (srov. § 88 odst. 4 trestního řádu). Má-li dojít k takovému prodloužení, musí se i zde brát v potaz, v této již práci zmíněná, zásada zdrženlivosti. Rozhodování o prodloužení lhůty k odposlechu je svěřeno vždy soudu vyššího stupně a v případě, kdy je odposlech nařízen v přípravném řízení, soudu krajskému.⁸⁹

Požadované náležitosti příkazu se staly jádrem diskuse odborné veřejnosti, jelikož jsou částečně dotvářeny judikaturou českých soudů. Dále se také polemizuje nad tím, jaké náležitosti příkazu musí být uvedeny v jeho výroku a jaké pouze v jeho odůvodnění. K odpovědi na tuto otázku lze využít výše zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 4 Pzo 10/2015, v němž byly stanoveny náležitosti, které musí být součástí výroku příkazu: „...v příkazu musí být mimo obecných náležitostí uloženo provedení odposlechu a záznamu příslušného druhu telekomunikačního provozu a podle výslovného znění ustanovení § 88 odst. 2 tr. ř. zde musí být uvedena: uživatelská adresa či zařízení, a to včetně telefonního čísla, osoba uživatele, pokud je její totožnost známa, trestný čin, pro nějž se vede trestní řízení, doba, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce.“

Za nejpodstatnější problematiku v rámci náležitostí příkazu k odposlechu je považováno jeho odůvodnění. Zákonem ustanovení,⁹⁰ které náležitosti odůvodnění příkazu upravuje, tak činí velmi stroze a nejednoznačně, když stanoví: „V odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují.“ Z výkladu dotčeného ustanovení tr. řádu a rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17. října 2016, sp. zn.: 6 To 106/2015 lze dojít k závěru, že odůvodnění příkazu musí být značně rozsáhlejší než stanoví pozitivně právní úprava. Všechny obligatorní náležitosti odůvodnění lze pak shrnout následovně: označení trestného činu či vyhlášené mezinárodní smlouvy; dostatečné zvážení, zda získání významných skutečností pro trestní řízení nelze zajistit a posléze dokazovat i jinými důkazními prostředky; vyličení důvodného předpokladu, že odposlechem budou získány skutečnosti významné pro trestní řízení; vyličení konkrétních skutkových okolností, které odůvodňují účel

⁸⁸ Ust. § 88 odst. 2 trestního řádu.

⁸⁹ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 327.

⁹⁰ Ust. 88 odst. 2 trestního řádu.

odposlechu a zdůvodnění, proč nešlo účelu odposlechu dosáhnout jinak nebo proč by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztížené; uvedení konkrétních skutkových okolností, které odůvodňují vydání a trvání příkazu.⁹¹ V souvislosti s uvedeným, považuji za vhodné poukázat na již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2016, sp. zn.: 4 Pzo 14/2016, ve kterém soud vyslovil závěr, že pokud je nezákonně vydán samotný příkaz, pak je nezákonné i na to navazující rozhodnutí o prodloužení doby odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Někteří autoři považují za zásadní v souvislosti s problematikou odůvodnění příkazu k odposlechu náleží Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn.: II. ÚS 615/06.⁹² V tomto rozhodnutí soud mj. stanovil následující: „*Z toho vyplývá, že (příkaz k odposlechu) musí být vydán ve vztahu k určité osobě, proti níž se již trestní stíhání pro uvedené trestné činy vede, nebo vůči níž je důvodné podezření, že se takových trestných činů dopustila. Pokud je řízení vedeno pouze na základě důvodného podezření, musí být v odůvodnění vyloženo, o jaké indicie se takový závěr opírá. Pouhé trestní oznámení samo o sobě, není-li doloženo alespoň indiciemi, z nichž lze důvodné podezření dovozovat, nepostačuje k nařízení odposlechu, neboť totiž nepostačuje ani k zahájení řízení k objasnění a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 tr. ř. Může tedy být vydán jen v řádně zahájeném trestním řízení pro zákonem kvalifikovanou trestnou činnost, a musí být podložen relevantními indiciemi, z nichž lze dovodit důvodné podezření ze spáchání takového trestného činu. Příkaz musí být individualizován ve vztahu ke konkrétní osobě, která je uživatelem telefonní stanice.*“

Jak bylo shora již uvedeno, provádění odposlechu je dle zákona nařizováno příkazem k odposlechu, jenž vydává předseda senátu či soudce, v závislosti na stádiu trestního řízení, ve kterém má být odposlech nařízen a následně také proveden. Nicméně z tohoto pravidla existuje i jistá „výjimka“, jejíž právní základ se nachází v ust. § 88 odst. 5 trestního řádu. Zde pak najdeme ustanovení, dle kterého může být v určitých situacích odposlech nařízen (či proveden samotným policejním orgánem) i bez příkazu k odposlechu, jak je jinak zákonem

---

⁹¹ TOMAN, Petr. Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. *Bulletin Advokacie*, 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/nalezitosti-prikazu-k-odposlechu->>.

⁹² RŮŽIČKA, Miroslav. 2017. K aplikačním problémům týkajícím se odposlechu, zjišťování údajů z telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí v České republice. In: ZÁHORA, Josef.: *Teoretické a praktické problémy využívania informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní*. Praha: Leges: s. 104.

předpokládáno.⁹³ Odposlech může být orgánem činným v trestním řízení nařízen či proveden i bez příkazu, souhlasí-li s tím uživatel odposlouchávané stanice, je-li zároveň trestní řízení vedeno pro jeden z taxativně uvedených trestných činů.⁹⁴ V takovém případě se nemusí jednat o zločin, na který je zákonem stanovena horní hranice trestu odnětí svobody nejméně osm let, nebo jiný, v ust. § 88 odst. 1 trestního řádu uvedený, trestný čin, popř. trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Předmětný souhlas poskytuje, jak již bylo uvedeno, uživatel odposlouchávané stanice. Tím pak je kdokoliv, kdo využívá nebo žádá veřejně dostupnou službu elektronických komunikací,⁹⁵ a to na rozdíl od předchozí právní úpravy, kdy souhlas poskytoval účastník odposlouchávané stanice ve světle zákona o elektronických komunikacích.⁹⁶ Uživatel odposlouchávané stanice nemusí nutně být zároveň i jejím účastníkem, což vede k tomu, že například u tzv. pevné linky může poskytnout souhlas manželka, je-li její manžel účastníkem, který uzavřel smlouvu s poskytovatelem telekomunikační služby.

Má-li být odposlech nařízen se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice, může orgán činný v trestním řízení, jímž k nařízení odposlechu došlo, provést odposlech i sám. Jinými slovy, není zákonnou povinností takového orgánu, aby provedení odposlechu nařídil policejnímu orgánu – Policii České republiky. V případě nařízení odposlechu shora popsaným způsobem má orgán činný v trestním řízení povinnost vyhotovit nařízení odposlechu. Obsahované náležitosti takového nařízení pak budou obdobné, jako u standardního příkazu k odposlechu dle ust. § 88 odst. 2 trestního řádu. Zde nepostačí pouhý úřední záznam ve spisu, a to vzhledem k možnosti dalšího důkazního použití odposlechu. Nařízení je v tomto případě svojí povahou opatřením, které postačí zaznamenat v protokole o úkonu, což v praxi může být například při napojení odposlechu v bytě účastníka, kterým

---

⁹³ FRYŠTÁK, Marek., PROVAZNÍK, Jan., SEDLÁČKOVÁ, Jolana., ŽATECKÁ, Eva. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, s. 79.

⁹⁴ obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), svěření dítěte do moci jiného (§ 169 trestního zákoníku), omezování osobní svobody (§ 171 trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížená duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).

⁹⁵ Ust. § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

⁹⁶ Ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 127/2005 Sb.: „účastníkem (je) každý, kdo uzavřel s podnikatelem poskytujícím veřejně dostupné služby elektronických komunikací smlouvu o poskytování těchto služeb“.

byl udělen souhlas k odposlechu. V tomto protokolu je pak zapotřebí zaznamenat i samotný účastníkův souhlas.⁹⁷

3.7. Přezkum příkazu k odposlechu

Ve světle principů právního státu je nezbytné, aby osoba, jejíž práva byla odposlechem dotčena, byla o takovém zásahu informována a měla možnost se proti němu v případě nezákonnosti bránit právní cestou. Na tento požadavek pak reagují ust. § 88 odst. 8, odst. 9 trestního řádu. Přezkum příkazu k odposlechu tedy představuje určitou záruku, že ústavní práva odposlouchávané osoby, nebudou narušována nad míru nezbytně nutnou a její občanská práva budou maximálně šetřena.⁹⁸ Uvedená zákonná ustanovení ukládají povinnost informovat o nařízeném odposlechu osobu, jež je uživatelem odposlouchávané telefonní stanice, pokud je její totožnost známa. Tato povinnost je uložena státnímu zástupci či policejnímu orgánu, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předsedovi senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci.⁹⁹ Taková informace pak obsahuje označení soudu, kterým byl příkaz k odposlechu vydán, dále délku, po kterou odposlechu probíhal, včetně data jeho ukončení.

Součástí informace je pak mj. i poučení o právu podat ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení této informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu. Nejvyšší soud má v tomto případě výlučnou věcnou příslušnost, protože žádný jiný soud není k řízení o přezkumu příkazu k odposlechu příslušný. Za účelem shora specifikovaného informování osoby podá předseda senátu soudu prvního stupně informaci bezodkladně po pravomocném skončení věci. Státní zástupce, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena tak učiní bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí Nejvyšším státním zástupcem dle ust. § 174a trestního řádu, jež činí 3 měsíce od právní moci rozhodnutí. Policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, tak učiní bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání rozhodnutí

---

⁹⁷ ŠÁMAL, Pavel., RŮŽIČKA, Miroslav. Komentář k § 88. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=>>>.

⁹⁸ VANTUCH, Pavel. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1.7.2008. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 10, s. 28-33.

⁹⁹ JELÍNEK, Jiří. 2017. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu v České republice – záruky přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu. In: ZÁHORA, Josef.: *Teoretické a praktické problémy využívání informačno-technických prostředků v trestním konání*. Praha: Leges: s. 42.

státním zástupcem dle ust. § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu, jež činí 30 dnů od doručení.

K poskytování výše specifikované informace o nařízení odposlechu, respektive ke lhůtě, ve které má být informace poskytnuta, se vyjádřil mj. i Ústavní soud, a to v nálezu ze dne 26. 4. 2014, sp. zn.: III. ÚS 3457/14. V uvedeném rozhodnutí se Ústavní soud kriticky vyjádřil k oddalování poskytnutí informace vzhledem k nepřiměřeně dlouho trvajícím trestním řízením. Ústavní soud v předmětném rozhodnutí dále stanovil následující: „*Pochybnosti o účinnosti kontroly ze strany Nejvyššího soudu mohou vyvstat zejména v situacích, kdy trestní řízení, v jehož rámci byl prováděn odposlech, trvá příliš dlouho, což osobu dotčenou odposlechem omezuje v možnosti podat příslušný návrh ve smyslu § 314l trestního řádu. De lege ferenda by měl zákonodárce tyto kritické připomínky zvážit a eventuálně právní úpravu zdokonalit, např. stanovením maximální doby, po níž lze poskytnutí informace o odposlechu odkládat.*“¹⁰⁰

Zákonný požadavek poskytnout informaci odposlouchávané osobě ovšem není absolutní a i ve vztahu k této problematice zákon stanovuje určitou výjimku. Informace o nařízení odposlechu nebude orgány činnými v trestním řízení poskytnuta v případech, kdy je vedeno řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou zločineckou skupinou, je-li vedeno řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na zločinecké skupině,¹⁰¹ v řízení o trestném činu účasti na teroristické skupině¹⁰² či pokud se na spáchání trestného činu podílelo více osob a ve vztahu k alespoň jedné z nich nebylo trestní řízení doposud pravomocně skončeno. Dále také v případech kdy je proti osobě, které má být informace sdělena, vedeno trestní řízení, anebo pokud by poskytnutím takové informace mohl být zmařen účel trestního řízení, který spočívá v nalezení takových postupů, jež zajišťují, aby spáchané trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé pak spravedlivě

---

¹⁰⁰ LATA, Jan. Komentář k § 88. In: DRAŠTÍK, Antonín., FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád. I. díl (§ 1 až 179h). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Dostupné z: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/88/komentar-wkcr-c-141-1961-sb-trestni-rad-komentar>>.

¹⁰¹ Ust. § 361 trestního zákoníku.

¹⁰² Ust. § 312a trestního zákoníku.

potrestání.¹⁰³ Informace nebude poskytnuta ani v případě, kdy by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.

V případě první uvedené výjimky z povinnosti poskytnout informaci o provedeném odposlechu (tj. kdy je vedeno řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou zločineckou skupinou) není očividné, zda k tomu, aby odpadla „informační povinnost“ orgánů činných v trestním řízení, musí být obě podmínky (vedení řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let; zločin je spáchán organizovanou zločineckou skupinou) splněny kumulativně, nebo zda se jedná o dva samostatné důvody, pro které odpadá povinnost orgánů činných v trestním řízení informovat uživatele odposlouchávané stanice. Odborná veřejnost se přiklání k závěru, že se jedná o kumulativní podmínky, které musí být naplněny současně, jelikož ostatní, shora uvedené případy, ve kterých není dána povinnost informovat, se pojí s případy trestné součinnosti a dále také vzhledem k nutnosti výkladu, jenž je příznivější pro okruh oprávněných osob.¹⁰⁴

Oprávnění uživatele odposlouchávané stanice podat návrh na přezkoumání příkazu k odposlechu Nejvyššímu soudu je tedy založeno ust. § 88 odst. 8 trestního řádu. Právní úprava samotného řízení před Nejvyšším soudem se pak nachází v ustanoveních § 314l až § 314n téhož právního předpisu. Právní úprava řízení o přezkumu příkazu k odposlechu byla vtělena do trestního řádu zákonem č. 177/2008 Sb. a představuje zvláštní způsob přezkumného řízení před Nejvyšším soudem, jehož předmětem je, jak již z logiky věci plyne, posouzení zákonnosti příkazu k odposlechu. Zákonodárce v reakci na nálezy Ústavního soudu¹⁰⁵ ze dne 20. 12. 2011 rozšířil možnost přezkumu zákonnosti i na příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu dle ust. § 88a trestního řádu. Jelikož v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže ani v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob není obsažena žádná speciální úprava, uplatní se předmětná ustanovení trestního řádu i v řízení ve věcech mladistvých a ve věcech právnických osob. V případě řízení o přezkumu příkazu k odposlechu se jedná, jak již bylo řečeno, o

---

¹⁰³ ŠÁMAL, Pavel. Účel trestního řízení. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1155.

¹⁰⁴ JELÍNEK, Jiří. 2017. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu v České republice – záruky přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu. In: ZÁHORA, Josef.: *Teoretické a praktické problémy využívání informačno-technických prostředků v trestním konání*. Praha: Leges: s. 42-43.

¹⁰⁵ Nálezy ústavního soudu ze dne 20. 12. 2011, sp. zn.: Pl. ÚS 24/11.

zvláštní způsob řízení. Řízení tedy svojí povahou není řízením o řádném ani mimořádném opravném prostředku ve světle trestního řádu.

Diskutované řízení u Nejvyššího soudu nelze zahájit z moci úřední, ale pouze na návrh oprávněné osoby, kterou je dle ust. § 314l odst. 1 trestního řádu, ve spojení s ust. § 88 odst. 8 a ust. § 88 odst. 2 trestního řádu uživatel odposlouchávaného telekomunikačního zařízení. Aby tedy řízení vůbec mohlo být iniciováno, je nutné, aby byly kumulativně splněny tři podmínky:

- pravomocné skončení věci, v níž byl vydán příkaz k odposlechu;
- poskytnutí informace orgánem činným v trestním řízení, jak je rozebráno výše;
- návrh na zahájení řízení podaný k tomu oprávněnou osobou.

Výsledkem řízení je pak rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterém je konstatována zákonnost či nezákonnost vydání či provedení příkazu k odposlechu. Rozhodnutí má tedy čistě deklaratorní charakter, proti němuž již není přípustný žádný další opravný prostředek. I přes deklaratorní povahu takového rozhodnutí, kdy nemá žádný přímý, bezprostřední vliv na trestní řízení, resp. na právní moc rozhodnutí z něho vzešlého, může být způsobilým podkladem pro podání stížnosti pro porušení zákona,¹⁰⁶ při řízení o náhradě škody a nemajetkové újmy,¹⁰⁷ případně jím lze argumentovat v řízení před Ústavním soudem.¹⁰⁸

V souvislosti s uvedeným ovšem vyvstává otázka, na základě jakých skutečností dochází k rozhodování o zákonnosti odposlechu Nejvyšším soudem. Aby byl Nejvyšší soud schopen odpovědně posoudit, zda byl odposlech v souladu s požadavky vznášenými právními předpisy, musel by mít k dispozici zejména informace, které měl k dispozici soudce, jenž odposlech nařídil, a to včetně poznatků operativní povahy, které nelze zajistit.

Dle J. Jelínka lze jen stěží označit za správnou stávající právní úpravu, dle které rozhodnutí o nezákonnosti odposlechu nemá žádné přímé právní účinky na právní moc rozhodnutí vzešlého z předmětného trestního řízení. Dle jeho názoru se *de lege ferenda* nabízí dvě možnosti změny řízení o přezkumu zákonnosti

---

¹⁰⁶ Ust. § 266 a násl. trestního řádu.

¹⁰⁷ Dle zákona č. 82/1998 Sb., Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

¹⁰⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 761-762.

provedeného odposlechu. První z nich spočívá v poskytnutí možnosti oprávněné osobě, aby v případě výroku Nejvyššího soudu o nezákonnosti odposlechu byla oprávněna podat kvalifikovaný podnět ministru spravedlnosti. Ten by pak za dané situace byl povinen podat stížnost pro porušení zákona, na jejímž základě by bylo možné předchozí pravomocné meritorní rozhodnutí Nejvyšším soudem zrušit. Co se týče ostatních mimořádných opravných prostředků v trestním řízení (tj. obnova řízení a dovolání), s ohledem na podmínky jejich přípustnosti (ať už se jedná o lhůty k jejich podání, okruhy namítaných vad, pro které je možné je podat aj.) nepředstavují způsobilý prostředek nápravy, kterým by se mohla oprávněná osoba domáhat zrušení pravomocného rozhodnutí ve věci samé pro nezákonnost odposlechu.

Druhá varianta nápravy nevyhovujícího stavu právní úpravy, v oblasti řízení o přezkumu zákonnosti příkazu k odposlechu, je dle J. Jelínka vtělit do trestního řádu oprávnění předsedy Nejvyššího soudu podat stížnost pro porušení zákona, a sice za předpokladu, kdy Nejvyšší soud apriori vysloví nezákonnost nařízeného či provedeného odposlechu. Dle úvahy J. Jelínka by takové řešení mělo svoji logiku v tom ohledu, že předseda Nejvyššího soudu by měl pouze oprávnění, nikoliv povinnost, uvedený opravný prostředek podat, protože by mohl zvážit, zda účinná ochrana práv odposlouchávané osoby nebo zájem na spravedlivém rozhodnutí v konkrétní trestní věci podání takového opravného prostředku vyžadují.¹⁰⁹

3.8. Problematika prostorových odposlechů

Mimo „tradiční“ odposlech, prováděný dle zákonného ust. § 88 trestního řádu, se v rámci trestního řízení vyskytují i tzv. *prostorové odposlechy*. Tento termín ovšem není trestnímu řádu znám a jeho definování je ponecháno nauce a právní praxi. Prostorové odposlechy jsou v systematické trestního řádu *de lege lata* zařazeny mezi tzv. operativně pátrací prostředky,¹¹⁰ i když se domnívám, že *de lege ferenda* by bylo vhodnější je zařadit do oddílu upravující odposlech ve světle ust. § 88 trestního řádu. Tuto myšlenku stavím na skutečnosti, že jak u nařízeného odposlechu dle ust. § 88 trestního řádu, tak i u prostorových odposlechů¹¹¹ dochází

---

¹⁰⁹ JELÍNEK, Jiří. 2017. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu v České republice – záruky přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu. In: ZÁHORA, Josef.: *Teoretické a praktické problémy využívání informačno-technických prostředků v trestním konání*. Praha: Leges: s. 43.

¹¹⁰ Ust. § 158b a násl. trestního řádu.

¹¹¹ Dle ust. § 158d odst. 2, odst. 3 trestního řádu.

k závažným zásahům do soukromé sféry jednotlivce obdobným způsobem, přičemž režim povolování uvedených zásahů je odlišný. Další společný rys těchto institutů je jejich účel, který lze obecně vymezit jako získání a zajištění věcí důležitých pro trestní řízení, a to speciálním, ofenzivním a tajným způsobem.

V případě prostorového odposlechu se sice formálně jedná o odlišný institut, než který je tématem této práce, nicméně i přes to považuji za důležité se o něm v této práci zmínit, a to z důvodu společných rysů, jež spolu oba instituty sdílejí, kterých je celá řada.

Jak je již shora uvedeno, tak prostorový odposlech bývá orgány činnými v trestním řízení prováděn na základě ust. § 159d odst. 2 trestního řádu. Zmíněný paragraf je zařazen do druhé části, deváté hlavy trestního řádu pod označením *sledování osob a věcí*. Uvedené ustanovení opravňuje příslušný orgán uskutečnit sledování osob a věcí, při kterém mohou být zároveň pořizovány obrazové, zvukové či jiné záznamy. Takovýto prostorový odposlech pak povoluje na základě písemného návrhu státního zástupce. Na shora specifikované ustanovení pak navazuje ust. § 159d odst. 3, které upravuje sledování osob a věcí, při kterém má být zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství či má být zajišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovaných v soukromí za použití technických prostředků. Typickým příkladem odposlechu prováděného na základě uvedeného ustanovení je umístění odposlechu do obydlí osoby, která má být odposlechu podrobena. Při vstupu do obydlí za tímto účelem ovšem nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků. K provádění sledování dle odst. 3 předmětného ustanovení trestního řádu, vzhledem závažnosti jeho zásahu do lidských práv, je ovšem nutné předchozí povolení soudce.¹¹²

V určitých případech je ovšem přípustné sledování i bez výše popsaného povolení. Musí se ovšem jednat o případy, kdy věc nesnese odkladu, přičemž se k takovému postupu váže povinnost policejního orgánu o povolení bezodkladně dodatečně požádat a pokud jej do 48 hodin neobdrží, musí sledování ukončit, záznamy zničit a informace, jež obdržel v rámci sledování, nijak nepoužít. Takto je nutno postupovat i v případech, kdy je zjištěna komunikace obviněného s obhájcem.¹¹³ Aby byl záznam pořizovaný při sledování použitelný jako důkaz

---

¹¹² JELÍNEK, Jiří. K chybějící právní úpravě tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 7-8, s. 13-19.

¹¹³ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČHTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 510.

v dalším průběhu trestního řízení, je nezbytné k němu připojit protokol vyhotovený dle předmětných zákonných ustanovení trestního řádu.¹¹⁴

Prostorové odposlechy v obydlí představují oproti odposlechu ve smyslu ust. § 88 trestního řádu markantnější zásah do soukromí, což se ovšem nepromítá v právním řádu, neboť pro povolení a provedení takového odposlechu zákon stanovuje mírnější podmínky, než jak je tomu u ust. §88 trestního řádu.¹¹⁵ Na jejich základě dochází k odposlouchávání většího počtu osob, než pouze osoby, která je uživatelem odposlouchávaného telefonu. Jak jsem již nastínil, trestním řádu nenajdeme výslovnou právní úpravu prostorového odposlechu. Aplikační praxe tento nedostatek řeší tak, že jeho legalizaci odůvodňuje právě podřazením pod ust. § 158d odst. 2 trestního řádu, případně odst. 3 trestního řádu. To přináší řadu otázek ohledně zákonnosti, ale i řadu problémů v teorii a praxi, což lze demonstrovat např. na protikladné judikatuře trestních soudů ve věci Davida Ratha.¹¹⁶

Obdobně jako je tomu u odposlechu dle ust. § 88 trestního řádu, tak i ve věcech prostorových odposlechů je nutné komplexně a důkladně zvažovat, zdali je využití takového invazivního prostředku v dané situaci nezbytné a zda nelze zamýšleného cíle dosáhnout prostředky mírnějšími. V této souvislosti je nezbytné mít na paměti, že prostorové odposlechy jsou sice velmi efektivním a účinným prostředkem, který směřuje k odhalování závažných druhů trestné činnosti, nicméně jedná se také o prostředek velmi invazivní a ofenzivní, jehož použitím dochází k silným zásahům do sféry základních lidských práv a svobod, pročež je zároveň nezbytné, aby byly splněny i zákonem stanovené podmínky pro jejich povolení. K povolovacímu režimu prostorových odposlechů (§ 158d odst. 2 trestního řádu) se vyjádřil i Ústavní soud.¹¹⁷ Ten pak mj. stanovil, že policejní orgán je oprávněn využívat operativně pátrací prostředky, tedy i prostorové odposlechy, a to v řízení o úmyslném trestném činu a nelze-li zamýšleného cíle dosáhnout jinak, případně bylo by dosažení takového cíle podstatně ztížené, přičemž policejní orgán nesmí sledovat jiný zájem, než získání skutečností důležitých pro trestní řízení.¹¹⁸

---

¹¹⁴ Ust. § 55 – 55a trestního řádu.

¹¹⁵ SKALICKÁ, Veronika. Není odposlech jako odposlech. In: *Trestněprávní revue*, 2022, č.1, s. 20-32.

¹¹⁶ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 7 .4. 2015, sp. zn.: 4 T 21/2013; usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn.: 6 To 106/2015; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7 .6. 2017, sp. zn.: 6 TZ 3/2017.

¹¹⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2014, sp. zn.: I. ÚS 1983/13

¹¹⁸ JELÍNEK, Jiří. 2020. K otázkám prostorového odposlechu v trestním řízení a jeho chybějící právní úpravě v českém trestním řádu. In: JELÍNEK, Jiří a kol.: *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, s. 35-39.

V souvislosti s diskutovaným tématem této kapitoly lze poukázat na medializovanou kauzu soudce Vrchního soudu v Praze, JUDr. Ivana Elischeru.¹¹⁹ V uvedené věci je zajímavostí skutečnost, že prostorové odposlechy byly prováděny v soudní budově a v úřední místnosti, která byla přidělena právě JUDr. Elischerovi, přičemž muselo bezpochyby dojít k tomu, že odposlechy zachytily i utajované informace při poradě senátu o rozsudku, které se mohou dle trestního¹²⁰ řádu účastnit pouze soudce, přísedící a zapisovatel. K tomu zajisté docházelo opakovaně, přičemž osud těchto záznamů je nejasný.

S prostorovými odposlechy je spjata téma, jež bylo donedávna předmětem diskusí odborné veřejnosti, a sice problematika prostorových odposlechů povolených soudcem v jiné trestní věci. Předmětnou diskusi ukončily senáty Nejvyššího soudu, a to usnesením ze dne 1. 9. 2020, sp. zn.: 7 Tdo 865/2020, a taktéž usnesením ze dne 25. 8. 2020, sp.zn.: 8 Tdo 647/2020. Dle specifikovaných rozhodnutí mohou být záznamy o sledování osob a věcí uvedené v ust. § 158d odst. 2 trestního řádu a k nim připojené protokoly užity jako důkazní prostředky v trestní věci jiné, než ve které bylo sledování povoleno, a to za předpokladu, že je v této věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu, případně s tím souhlasí osoba, jejíž práva jsou sledováním zasažena. To platí v případech, kdy ke sledování došlo na základě povolení státního zástupce, tedy ve smyslu ust. § 158d odst. 2 trestního řádu, tak i v případech, kdy došlo ke sledování na základě povolení soudce – ust. § 158d odst. 3 trestního řádu. V uvedených rozhodnutích Nejvyšší soud dále stanovil, že v situacích, ve kterých dochází k zásahům do práv uvedených ve třetím odstavci předmětného zákonného ustanovení, je nezbytné posuzovat přípustnost takového důkazního prostředku v jiné věci v očích zásady proporcionality a s respektem k právu na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí.¹²¹ Soud dále akcentoval nutnost přihlídnutí k intenzitě zásahu do práv uvedených v ust. § 158d odst. 3 a k závažnosti trestného činu, o kterém je vedeno trestní řízení v jiné věci.¹²²

---

¹¹⁹ Povolil soud odposlechy v kanceláři Vrchního soudu? Policie i státní zástupci mlčí. *Česká justice*. 2018. Dostupné z: < <https://www.ceska-justice.cz/2018/03/povolil-soud-odposlechy-kancelari-vrchniho-soudu-policie-i-statni-zastupci-mlci/>>.

¹²⁰ Ust. § 127 odst. 1 trestního řádu.

¹²¹ Čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny.

¹²² Trestní kolegium Nejvyššího soudu ukončilo „spor o odposlechy“ z jiné věci. *Advokátní deník*. 2020. Dostupné z: < <https://advokatnidenik.cz/2020/12/17/trestni-kolegium-nejvyssiho-soudu-ukoncilo-spor-o-odposlechy-z-jine-veci/>>.

4. Důkazní použití odposlechu

4.1. Obecné pojednání o důkazech

Proces dokazování tvoří páteř a nedílnou součást trestního řízení. V jeho rámci dochází k poznávání objektivní reality, přičemž se v něm odráží základní zásady trestního řízení. Předmětem dokazování je konkrétní skutek (označován jako předmět důkazu) a další, skutku se týkající okolnosti, o kterých je potřeba v řízení rozhodnout. Skutečnosti a okolnosti, které se v trestním řízení dokazují, jsou uvedeny příkladmo v ust. § 89 odst. 1 trestního řádu. Dokazování podléhá pouze takové skutečnosti, které jsou svou povahou důležité pro trestní řízení.¹²³ Orgány činné v trestním řízení jsou oprávněny opatřit si podklad pro rozhodnutí ve věci či pro jiný postup pouze skrze dokazování. Jelikož předmětem dokazování je skutek, jenž se stal v minulosti a jenž orgány, kterým o skutku přísluší rozhodovat, samy nepozorovaly, ani se ho neúčastnily, se skutkem se seznamují nepřímo, právě skrze proces dokazování.¹²⁴

Jak je již výše nastíněno, v procesu dokazování se odráží jisté základní zásady trestního práva procesního. Stěžejní zásadou je pak zásada materiální pravdy, která zároveň představuje jeden z cílů trestního procesu. Ta vznáší na orgány činné v trestním řízení požadavek, aby všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí o předmětu řízení byly zjištěny pravdivě a nebyly o nich důvodné pochybnosti. Zásada představuje nezbytný předpoklad ke splnění účelu trestního řízení. Možnost, jak se materiální pravdy nejlhodněji dopátrat, pak poskytuje zásada vyhledávací, která platí pro všechny orgány činné v trestním řízení.¹²⁵ Ve světle této zásady zjišťují orgány činné v trestním řízení právně relevantní skutečnosti a vyhledávají o nich důkazy i bez návrhů stran. Jedná se o projev zásady oficiality.

I přes skutečnost, že důkazy převážně vyhledávají a zajišťují orgány činné v trestním řízení, trestní řád počítá i se součinností stran při dokazování. Dikce zákonného ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu stanoví, že každá ze stran je oprávněna důkaz vyhledat, předložit či navrhnout jeho provedení. V trestním řízení je dále nutno klást důraz na presumpci nevinu. Ta určuje, že vina musí být

---

¹²³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání podle stavu k 13.3.2020. Praha: Leges, 2020, s. 797.

¹²⁴ VANTUCH, Pavel. *Trestní právo*. 2. doplněné a přepracované vydání. Brno: Rašínova vysoká škola s.r.o., 2010, s. 296.

¹²⁵ Ust. § 2 odst. 5 trestního řádu.

obviněnému prokázána, jinými slovy, že obviněný není povinen prokazovat svoji nevinu. Pro určování pravidel při provádění důkazů má stěžejní význam zásada bezprostřednosti a ústnosti.

Proces dokazování je završován hodnocením jednotlivých zjištěných důkazů. Tím se rozumí myšlenková činnost soudu, na základě které přisuzuje hodnotu závažnosti, pravdivosti, věrohodnosti a zákonnosti jednotlivým provedeným důkazům. Zde se dostává do popředí zásada volného hodnocení důkazů, dle které soud hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, které je založeno na pečlivém uvážení všech okolností případu, a to jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu. Tato zásada vyjadřuje mj. skutečnost, že soudu není žádným předpisem uloženo, jaké množství důkazů (případně jakého charakteru) je nezbytné k prokázání potřebných skutečností.

Při zjišťování skutečností důležitých pro trestní řízení jsou orgány činné v trestním řízení ovšem povinny postupovat s plným šetřením občanských práv, která jsou zaručena Listinou mezinárodních práv a svobod a mezinárodními smlouvami. Tato skutečnost je projevem zásady přiměřenosti.¹²⁶

Proces dokazování je možné diversifikovat do několika úzce spolu souvisejících fází. Tyto fáze se ovšem spolu prolínají a někdy dokonce více fází splývá v jednu. První taková fáze dokazování je vyhledávání důkazů, ve které, jak již je patrné z názvu, dochází ke zjištění jejich existence. Druhou fází je pak opatření důkazu, v rámci které se získává dispoziční moc nad důkazem. Následně dochází k provádění a procesnímu zajištění důkazu. Těmito pojmy se míní postup, jímž orgány činné v trestním řízení získávají z pramene důkazu¹²⁷ zprávy o skutečnostech důležitých pro trestní řízení. Takové informace se pak zachycují v příslušném protokolu. Předposlední fází procesu dokazování představuje tzv. prověrka důkazů, jejímž účelem je zjištění kvality, spolehlivosti a bezpečnosti pramene zpráv. K tomu dochází na základě analýzy jednotlivého důkazu a jeho srovnání s důkazy ostatními. V této fázi také dochází k odstraňování vad provedeného důkazu, jsou-li nějaké zjištěny. Poslední fází pak představuje hodnocení důkazů.

---

¹²⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 373.

¹²⁷ *Pramen důkazu je nositel informace, z níž se čerpá poznatek, jež je předmětem dokazování*. - ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 348.

Fáze hodnocení důkazů je tedy jakýmsi zakončením procesu dokazování. Častokrát splývá s fází předchozí, a sice s prozkoumáním důkazů, nicméně rozdíl od prozkoumání důkazů není jejím účelem prověřovat obsah důkazů, ale posoudit, zda provedené důkazy poskytují věrohodnou, úplnou a pravdivou informaci o dokazované skutečnosti, jež je relevantní pro trestní řízení. V rámci hodnocení důkazů se hodnotí jejich zákonnost, tedy zda byl důkaz opatřen procesním postupem, jenž je v souladu s právními předpisy; dále jejich závažnost, čímž se rozumí jejich schopnost poskytnout poznatky o předmětu důkazu; a nakonec jejich pravdivost, jež vyjadřuje, které závažné okolnosti, o nichž podává důkaz zprávu, lze považovat za existující a dokázané v souladu se skutečností.

V dalším textu práce se budu zabývat zejména zkoumáním zákonnosti důkazů, neboť tento aspekt je neoddělitelně spjat s tématem mé diplomové práce.

Zákonnost důkazů, které byly opatřeny a provedeny v přípravném řízení, se hodnotí zejména v řízení před soudem, kde zároveň dochází k nejdůležitějšímu hodnocení důkazů. V situaci, kdy soud dospěje k závěru, že určitý důkaz není možné pro jeho nezákonnost použít z důvodu jeho absolutní neúčinnosti, nemůže ho soud vůbec provést a tudíž ani hodnotit jeho obsah co se závažnosti a pravdivosti týče. V případě postupu, v rámci kterého by soud nezákonný důkaz provedl a až následně ho pro nezákonnost vyloučil, by byla na místě obava, že by soud byl obsahem takového, sice nezákonného, důkazu ovlivněn v rámci následujícího zjišťování skutkového stavu věci.¹²⁸

4.2. Posuzování zákonnosti důkazů

Trestní řád ve svém ust. § 89 odst. 2 uvádí, že důkazem může být vše, co může přispět k objasnění věci. Nicméně toto pravidlo není absolutní a jsou mu stanoveny určité hranice, a to buď rozhodnutími obecných soudů, nebo případně také samotným trestním řádem. Obecné mantinely dokazování je možno vysvětlit na základě tří konceptů, které se velmi často objevují v judikatuře Ústavního soudu. Těmito koncepty jsou 1) nepřijatelné důkazy; 2) opomenuté důkazy; 3) zákaz svévole v hodnocení důkazů.¹²⁹

---

¹²⁸ ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 365-367.

¹²⁹ HUSSEINI, Faisal., BARTOŇ, Michal., KOKEŠ, Marian., KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1101.

Rozhodovací činností soudů již došlo k vyloučení určitých prostředků, jakožto důkazů. Například usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 1992, sp. zn. 6 To 12/92 bylo stanoveno, že výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nelze použít jako důkaz v rámci rozhodování trestní věci. Dále není jako důkaz přípustné oznámení o trestném činu učiněné ve smyslu ust. § 158 odst. 1 trestního řádu,¹³⁰ úřední záznam orgánu činného v trestním řízení o skutečnostech zjištěných z evidence osob¹³¹ či z telefonického hovoru se svědkem.¹³² Důkazem pak v trestním řízení nemůže být ani vyjádření, jež učinil obviněný v rámci vyšetřování jeho duševního stavu znalci¹³³ nebo před orgánem policie v souvislosti se studováním vyšetřovacího spisu před skončením vyšetřování.¹³⁴ Tyto důkazy jsou důkazy nepřipustnými, protože orgány činné v trestním řízení z nich nemohou vycházet za účelem zjištění skutkového stavu věci.

Zákonnost důkazu lze posuzovat z několika hledisek. Prvním takovým hlediskem hodnocení zákonnosti důkazu je, zdali byl důkaz opatřen z důkazního pramene, který zákon alespoň připouští. Dále se zkoumá, zda byl důkaz opatřen a proveden procesním subjektem, který je k tomu oprávněn, případně zdali k takovému opatření a provedení důkazu došlo v procesním stadiu řízení, ve kterém je procesní subjekt zákonem oprávněn takto činit. Zákonnost důkazu se dále zkoumá ve vztahu předmětu dokazování v konkrétní věci, jinými slovy, zda se důkaz týká skutečností, které je třeba ve vedeném řízení objasnit.¹³⁵ Posledním zkoumaným hlediskem je pak způsob opatření a provedení důkazu.¹³⁶

V moderních demokratických státech, které jsou založené na uznávání základních lidských hodnot a respektu k lidské důstojnosti, nemůže docházet ke zjišťování „pravdy“ v trestním řízení za každou cenu. Řádné objasnění trestné činnosti a spravedlivé potrestání pachatelů trestných činů nemůže být nadřazeno uznávání a dodržování základních zásad, jež jsou poskytovány osobám a jež jsou subsumovány do práva na spravedlivý proces. K této problematice se již velmi výstižně vyjádřil i Ústavní soud,¹³⁷ když vyslovil, že za účel trestního řízení nelze

---

¹³⁰ R 46/1993.

¹³¹ R 52/1994.

¹³² R 56/1984.

¹³³ R 49/1968 – I.

¹³⁴ R 25/1998 – II.

¹³⁵ FRYŠTÁK, Marek., JÍLOVEC, Michal. Zákonnost důkazů v trestním řízení a její posuzování v aplikační praxi. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014, roč. 22, č.1, s. 12-13.

¹³⁶ K tomu srov. např. Nález Ústavního soudu ze dne 14.7.2010, sp. zn.: IV. ÚS 1235/09.

¹³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn.: II ÚS 2014/07.

považovat pouze spravedlivé potrestání pachatelů, ale i dodržování *spravedlivého procesu*, jenž je esenciální podmínkou existence právního státu. Z tohoto hlediska není možné, aby způsob opatřování důkazů byl přizpůsobován momentálnímu přesvědčení orgánů činných v trestním řízení o pachateli a vině, nýbrž je za každé situace nezbytné striktně dodržovat předepsaná procesní pravidla.¹³⁸ V jiném svém nálezu¹³⁹ pak Ústavní soud uzavřel následující: „*Proto rámcem spravedlivého procesu může být jedině proces vedený zákonným způsobem. Zákonnost, poněkud schematicky vyjádřeno, je tu formou trestního řízení, spravedlivost pak žádoucí kvalitou (obsahu) trestního řízení.*“

Nezákonnost důkazu může způsobovat různé důsledky. V kontextu toho rozlišuje právní teorie i aplikační praxe *důkazy absolutně neúčinné* a *důkazy relativně neúčinné*.¹⁴⁰ Absolutní neúčinnost důkazu je způsobena podstatnou, závažnou vadou, kterou nelze odstranit. Na druhou stranu relativní neúčinnost je taktéž důsledkem takové vady, ovšem s tím rozdílem, že ji odstranit lze.¹⁴¹ V procesu dokazování může dojít k tomu, že orgány činné v trestním řízení získaly poznatek, kdy při jeho obstarávání či provádění byl podstatně, závažně porušen právní předpis, v důsledku čehož vznikla neodstranitelná vada. Poznatek takto získaný pak není možné v dalším průběhu řízení užít jako důkaz, neboť takový důkaz je absolutně neúčinný, nelze k němu přihlížet a musí být vyloučen z hodnocení při zjišťování skutkového stavu projednávané věci. V tomto kontextu se pak naskýtá jediná možnost, jak takový důkaz znovu učinit použitelným. Tím je pak opětovné provedení úkonu, při jehož provádění došlo k závažnému porušení právního předpisu, jak je shora uvedeno (ne vždy je ovšem takovýto postup možný). V případě takového postupu se, dle mého názoru, ovšem nejedná o „zhojení“ vady v pravém slova smyslu, neboť fakticky zde nejde o napravení vady, ale o zcela nové provedení či opatření důkazu.

Na otázku, jaký konkrétní důkaz lze považovat v důsledku podstatné vady řízení za absolutně neúčinný, poskytuje trestní řád pouze strohou, neúplnou odpověď. Ta se pak nachází v ust. § 89 odst. 3 trestního řádu, který stanoví, že

---

¹³⁸ ZAORALOVÁ, Petra. 2018. Vyloučení neúčinného důkazu v českém trestním řízení. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018, s. 252.

¹³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 27.5.2003, sp. zn.: III.ÚS 623/2000.

¹⁴⁰ FRYŠTÁK, Marek., JÍLOVEC, Michal. Zákonnost důkazů v trestním řízení a její posuzování v aplikační praxi. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014, roč. 22, č.1, s. 13.

¹⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. Provádění dokazování v hlavním líčení a úprava absolutní a relativní neúčinnosti důkazu ve věcném záměru trestního řádu. In: *Trestněprávní revue*, 2008, č.12, s. 349-357.

„...*důkaz, který byl získán nezákonným donucením či hrozbou takového donucení nesmí být použit v řízení s výjimkou případu, kde se použije jako důkaz proti osobě, jež takové donucení nebo hrozbu použila.*“ Z uvedeného tedy vyplývá, že posuzování absolutní neúčinnosti důkazů je nutné provádět dle konkrétních okolností daného případu, a to s ohledem na charakter vady řízení a jejího vlivu na konkrétní důkaz.¹⁴² Rozhodovací činnost soudů dovodila, že podstatnou vadou řízení, která má za následek absolutní neúčinnost důkazu, je např. výslech obviněného v době, kdy nemá obhájce, přestože se jedná o případ nutné obhajoby a výslech nemá povahu neodkladného a neopakovatelného úkonu¹⁴³ či provedení výslechu svědka bez předchozího náležitého poučení o právu odepřít výpověď a o zákazu výslechu.¹⁴⁴

Mimo důkazy absolutně neúčinné se v praxi vyskytují, jak již bylo shora řečeno, důkazy relativně neúčinné. Rozdíl mezi absolutně a relativně neúčinnými důkazy není založen, jak se na první pohled může zdát, na intenzitě vady, která se váže k jednotlivému důkazu, ale spočívá v tom, zda je možné takovou vadu odstranit. Pokud se v rámci trestního řízení vyskytne relativně neúčinný důkaz, tak k němu nelze přihlížet, dokud se předmětná vada neodstraní a nedojde tak ke zhojení.¹⁴⁵

Podstatné vady, jež způsobují absolutní neúčinnost důkazů, se v praxi příliš nevyskytují a obecně se pojí s důkazy, jež lze provést při úkonu, k němuž je zapotřebí souhlas určitého subjektu, a to ať už osoby či orgánu. Typicky může jít o případ, kdy policejní orgán provede osobní prohlídku, načež dodatečně obdrží povolení od státního zástupce.

Ovšem ne všechna porušení právních předpisů při opatřování či provádění důkazů musejí nutně znamenat jejich neúčinnost. Jak jsem již zmínil, tak taková vada musí být podstatná, zásadní. Jako příklad vady, která nezakládá absolutní či relativní neúčinnost důkazu, lze uvést situaci, kdy v rámci výslechu obviněného policejní orgán nezajistí všechna jeho osobní data, jak předpokládá ust. § 91 odst. 1 trestního řádu. Takový důkaz je v řízení použitelný, neboť účelem dokazování, kterým bylo získání pravdivé výpovědi o věci, nebyl tímto pochybením nijak

---

¹⁴² FRYŠTÁK, Marek., JÍLOVEC, Michal. Zákonost důkazů v trestním řízení a její posuzování v aplikační praxi. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014, roč. 22, č.1, s. 14.

¹⁴³ R 40/1994-I.

¹⁴⁴ R 9/1985; R 34/1980.

¹⁴⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 375.

dotčen a k újmě nepřišel ani jiný důležitý zájem, jehož ochranu má zajišťovat uvedený právní předpis.¹⁴⁶

Ve světle všeho shora uvedeného lze tedy uzavřít, že stejně jako u všech ostatních důkazních prostředků, tak i při důkazním použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může nastat situace, kdy nařízený a posléze provedený odposlech nebude možné ve vedené trestní věci použít pro jeho neúčinnost.

4.3. Doktrína plodů z otráveného stromu

Doktrína plodů z otráveného stromu představuje metaforu pro americkou právní doktrínu (*Fruit of the Poisonous Tree*), která se týká účinnosti důkazů v trestním řízení.¹⁴⁷ Tato doktrína pak konkrétně řeší případy, kdy je od původního nezákonného důkazu odvozen důkaz jiný, jehož nezákonnost je namítána.

První zmínka o doktríně se vyskytla v roce 1939 ve Spojených státech ve věci *Nardone v. United States*. V uvedené věci soud uzavřel, že v rámci stíhání u federálního soudu jsou důkazy, získané odposlechem v rozporu s tehdejší zákonem o komunikacích z roku 1934, nepřipustné. Tato skutečnost platí nejen pro samotné odposlouchávané rozhovory, ale zároveň také pro důkazy získané na základě znalostí získaných z odposlouchávaných rozhovorů.¹⁴⁸ Dle této doktríny uplatňované ve Spojených státech není možné použít důkazy, které byly získány odvozeně od důkazů nezákonných. Obrazně řečeno, v takovém případě představuje nezákonný důkaz strom, jehož jed se šíří i na jeho plody, tudíž všechny důkazy, které jsou od původního nezákonného důkazu odvozeny, a to ať již přímo nebo nepřímo, je nutno považovat za neúčinné.¹⁴⁹ Ve svém důsledku je doktrínou vyvíjen určitý tlak na dodržování zákonnosti ze strany orgánů činných v trestním řízení.¹⁵⁰

Mezi státy, které aplikaci doktríny připouštějí, spadají např. již uvedené Spojené státy, dále také Itálie, Nizozemsko či Kanada. Jako protipól, tedy státy, které doktrínu neuznávají, lze uvést Německo či Japonsko. Českou republiku,

---

¹⁴⁶ FRYŠTÁK, Marek., JÍLOVEC, Michal. Zákonost důkazů v trestním řízení a její posuzování v aplikační praxi. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014, roč. 22, č.1, s. 15.

¹⁴⁷ HERCEG, Jiří. Plody z otráveného stromu a ústavněprávní limity získávání informací v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2009, č.3, s. 65-70.

¹⁴⁸ *Nardone v. United States*, 308 U.S. 338 (1939), dostupné z: <<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/308/338/>>.

¹⁴⁹ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 97.

¹⁵⁰ HERCEG, Jiří. Plody z otráveného stromu a ústavněprávní limity získávání informací v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2009, č.3, s. 65-70.

obdobně jako Anglii či Francii, nelze subsumovat ani do jedné z uvedených skupin. V českém právním prostředí je úvaha o použitelnosti důkazů odvozených od důkazů nezákonných (otrávených) ponechána na senát, příp. soudce, rozhodujícího konkrétní věc.

Problematiku použitelnosti důkazů odvozených od důkazů otrávených trestní řád nijak neřeší, pročež je nezbytné se v tomto směru obrátit na judikaturu zdejších soudů. Pohled odborné veřejnosti na doktrínu plodů z otráveného stromu není jednotný, byť se o ní dlouhodobě vedou rozsáhlé diskuse.¹⁵¹ V souvislosti s aplikací doktríny se v české právní nauce zformovaly různé přístupy, skrze které je možné řešit účinnost důkazů odvozených od důkazů otrávených.¹⁵²

Jeden z takových přístupů je založen na určení účinnosti odvozených důkazů na základě *testu konfliktu zájmů*, jak uvádí Nett. Dle něho je nutné v každém jednotlivém případě posuzovat, zdali má být upřednostněn zájem na zajištění ochrany lidských práv a svobod (v souvislosti s právem na spravedlivý proces) či zda je kladen větší zájem na postih a následné potrestání pachatele trestného činu. Jako hlavní kritérium při takovém hodnocení je míra závažnosti spáchaného trestného činu a druh a stupeň poškození práva, k němuž došlo spáchaným trestným činem. V souvislosti s tímto přístupem k účinnosti odvozených důkazů byly dokonce vysloveny i názory, že u závažných deliktů důkaz získaný i porušením významného lidského práva by měl být důkazem přípustným.¹⁵³ Takováto myšlenka se mi jeví jako naprosto absurdní, v rozporu se základními znaky materiálního právního státu. Kdyby byl stav skutečně takový, trestněprávní procesní předpisy by ztratily veškerou svoji váhu a relevanci, neboť by fakticky vzato nebyly pro orgány činné v trestním řízení závazné.

Další možný přístup pak předkládá Růžek. Ten zastává názor, že důkazy získané na základě neúčinných důkazů jsou účinné. Dle něho účinky výpovědi, která je pro podstatnou vadu neúčinná, nelze vždy jednoduše smazat ze světa. Tuto myšlenku pak demonstruje na příkladu, kdy hrubým fyzickým násilím byl obviněný donucen k výpovědi, v jejímž rámci došlo k doznání a z níž vyplynul poznotek, kam obviněný ukryl kořist, již obdržel trestným činem, načež byla kořist na

---

¹⁵¹ NAVRÁTILOVÁ, TLAPÁK, Jana. 2018. Doktrína plodů z otráveného stromu v kontextu nezákonných odposlechů. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018, s. 226.

¹⁵² ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 98.

¹⁵³ NETT, Alexander. *Plody z otráveného stromu*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 44.

sděleném místě skutečně nalezena. Dle Růžka by v takovém případě nikdo nemohl požadovat navrácení kořisti na původní místo a vyhledání nových důkazů. Za takové situace by dle Růžka mohlo dojít k odsouzení jen za předpokladu, že by bylo možné prokázat vinu obviněného bez ohledu na existenci odvozeného důkazu.¹⁵⁴

Proti výše uvedenému názoru Růžka se vyhrazuje P. Šámal, který ho nepovažuje za správný. P. Šámal zastává názor, že stav, za kterého by bylo možné neomezeně používat důkazy odvozené od nezákonných důkazů, by naváděl orgány činné v trestním řízení k používání nezákonných metod za účelem opatření důkazu. S tímto závěrem nelze než souhlasit. P. Šámal dále poukazuje na potenciální negativní dopady takového postupu, když uvádí, že v případě, kdy si orgány činné v trestním řízení „opatří“ doznání či výpověď obviněného nebo když nezákonně vniknou do bytového prostoru obviněného, kde získají další usvědčující důkazy, je zde sice možnost, že původní úkon bude prohlášen neúčinným, avšak na trestní řízení to již nebude mít takový dopad, neboť další získané důkazy navazující na neúčinný úkon usvědčí obviněného a potvrdí objektivní pravdu.¹⁵⁵

Poslední pohled na probíranou věc, jež bude v této práci zmíněna, podává J. Herczeg, když mj. uvádí, že důkazy, získané na základě původního důkazu, jež byl opatřen porušením čl. 3 Úmluvy,¹⁵⁶ je třeba považovat za neúčinné. Dle jeho úvah představuje stíhání trestných činů ústavně aprobovatelný veřejný zájem, ale pouze za předpokladu, že se veřejná moc pohybuje v určitém rámci, který je stanoven zákonem, přičemž nástroje v trestním řízení užívané musí ctít ústavněprávní limity. Dle J. Herczega obecná zkušenost ukazuje, že dodržování procesních pravidel při dokazování zaručuje věrohodnost a pravdivost důkazu, že do základních práv a svobod je zasahováno jen na základě a v mezích zákona, preventivně působí proti nezákonným postupům orgánů činných v trestním řízení a legitimizuje právo státu stíhat pachatele trestné činnosti. Dále také akcentuje na nezbytnost znovuzískávání a obnovování konsenzu, na němž je založeno přirozené právo, neboť historická zkušenost s inkvizicí a s totalitními režimy se časem zeslabuje, což může vést k postupné demontáži institucionálních a zákonných záruk v trestním řízení. J. Herczeg v neposlední řadě uvádí, že je nutné čelit tendencím, jež ve svém důsledku

---

¹⁵⁴ NETT, Alexander. *Plody z otráveného stromu*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 44.

¹⁵⁵ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 99.

¹⁵⁶ Článek 3 Úmluvy: „Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

vedou k oslabování či demontáži vydobytých a nepřekročitelných limitů zákonnosti, a to i přes skutečnost, že zatěžují, zpomalují, v některých případech dokonce zabraňují rychlému a žádoucímu potrestání pachatele. Pokud by docházelo, byť jen postupným porušováním dílčích principů, k oslabování základních práv a svobod, dříve nebo později by takové počínání mohlo pohltnout celou stavbu právní kultury, jež byla budována celé generace.¹⁵⁷

Jak jsem již uvedl, doktrína plodů z otráveného stromu nenachází své zakotvení v platné právní úpravě, protože je nutné se ve spojitosti s otázkou její aplikace obrátit na rozhodovací činnost českých soudů. V souvislosti s uvedeným stojí za zmínku rozhodnutí Nejvyššího soudu,¹⁵⁸ ve kterém byl vysloven závěr, že český trestní proces doktrínu nepřevzal. Tento závěr pak byl Nejvyšším soudem znovu potvrzen, a to rozhodnutím ze dne 18. 2. 2015, sp. zn.: 3 Tdo 1621/2014. K předmětné problematice se pak nejednou vyjádřil i Ústavní soud. V jednom z takových rozhodnutí zaujal Ústavní soud stanovisko, že v případě, kdy je vina spolehlivě prokázána též jinými důkazy, které nemají původ v nezákonném postupu, nic nezabraňuje tomu, aby byl odsuzující rozsudek o takové důkazy opřen a zároveň uvedl, že aplikace doktríny je sporná.¹⁵⁹ V jiném svém nálezu,¹⁶⁰ který se týkal nepoužitelnosti svědecké výpovědi, jež vycházela z nezákonně provedené rekognice jako důkazu v trestním řízení, soud zaujal zdrženlivý přístup k doktríně. Mj. zde Ústavní soud uvedl, že nepoužitelnost se týká jen těch důkazů, které jsou od důkazu nezákonného kauzálně odvozeny.

Určitou změnu v pohledu na doktrínu přineslo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7.6.2017, sp. zn.: 6 Tz 3/2017, ve kterém se soud vyjádřil *obiter dictum* k aplikovatelnosti doktríny plodů z otráveného stromu v české právní praxi. Zde Nejvyšší soud dospěl k závěru, že se zřetelem k formálně-materiálnímu přístupu k hodnocení zákonnosti důkazů je možné dojít ke stejným závěrům jako na podkladě předmětné doktríny. Zároveň soud uvedl, že je podstatné, aby k hodnocení důkazů bylo přistupováno diferenciovaně s ohledem na konkrétní povahu a závažnost vady, jež se naskytl v procesu dokazování.¹⁶¹

---

¹⁵⁷ HERCEG, Jiří. Plody z otráveného stromu a ústavněprávní limity získávání informací v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 3, s. 65-70.

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn.: 6 Tdo 84/2013.

¹⁵⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2012, sp. zn.: III. ÚS 2260/10.

¹⁶⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn.: I ÚS 1677/13.

¹⁶¹ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 104–106.

Co se judikatury ESLP týče, tak ani zde není otázka doktríny postavena najisto. Demonstrovat to lze např. na rozhodnutí ve věci *Gäfgen proti Německu*,¹⁶² ve kterém ESLP vycházel z aplikace testu konfliktu, jenž jsem osvětlil výše. I přes značný význam uvedeného rozhodnutí pro vnitrostátní právo nelze opomíjet, že tento rozsudek řeší pouze problematiku týkající se důkazů, jež byly získány za užití násilí.

Se zřetelem k výše uvedenému nelze tedy učinit paušální závěr o tom, zda doktrína plodů z otráveného stromu je českou právní praxí obecně uznávána či nikoliv, když řešení této otázky je velice komplikovaným tématem. České soudy se v rámci své rozhodovací činnosti k doktríně staví značně zdrženlivě, přičemž lze z judikatury dovodit, že neúčinnost odvozených důkazů od důkazů nezákonných může nastat pouze v případě, že je dána kauzální souvislost. Určitý posun ve vnímání aplikace doktríny nastal až v uvedené věci Davida Ratha, jak je vyloženo výše.

4.4. Odposlech jako důkazní prostředek

Jak již samotný zákon stanoví,¹⁶³ jsou-li splněny podmínky zákonné dikce ust. § 88 trestního řádu, může být odposlech a záznam telekomunikačního provozu použit jako důkaz. Aby tak skutečně mohlo být učiněno, je však nezbytné k němu připojit protokol, ve kterém budou zaneseny údaje o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, kterým byl záznam pořízen. Jiné záznamy je zapotřebí řádně označit, uschovat a do protokolu založeného ve spisu poznamenat, kde jsou uloženy.¹⁶⁴ Takto opatřený důkaz může být zpravidla užit pouze v té trestní věci, ve které byl odposlech nařízen a proveden. Aby bylo přípustné ho použít v jiné věci, je trestním řádem stanovena podmínka, že v takové trestní věci je vedeno trestní stíhání pro jeden z trestných činů, jež jsou uvedeny v ust. § 88 odst. 1 trestního řádu nebo v případě, kdy s tím souhlasí uživatel odposlouchávané stanice.¹⁶⁵

---

¹⁶² Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 1. 6. 2010 ve věci *Gäfgen proti Německu*, č. stížnosti 22978/05.

¹⁶³ Ust. § 88 odst. 6 trestního řádu.

¹⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel., RŮŽIČKA, Miroslav. Komentář k § 88. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwwk5tlge3a&tocid=>>>.

¹⁶⁵ NOVOTNÁ, Jaroslava. K některým otázkám dokazování odposlechem a záznam telekomunikačního provozu. *Trestněprávní revue*, 2003, č. 10 s. 290-299.

Obecné náležitosti, které musí ze zákona mít protokol o každém úkonu, jenž je prováděn ve světle trestního řádu, jsou zakotveny v ust. § 55 a 56 trestního řádu. Ze zákonné dikce plyne, že přepis jednotlivých hovorů na provedeném záznamu není podstatnou náležitostí protokolu, avšak postačuje uvést údaje o čase jednotlivých hovorů, číslech a osobách uživatelů účastnických stanic.¹⁶⁶ P. Vantuch považuje pouhé uvedení takových údajů za zcela nedostatečné z hlediska obhajoby. Dle něho se nelze ztotožnit s názorem, že výstižné a podstatné, ovšem nikoliv doslovné zachycení obsahu záznamu, je možné považovat za obsahovou náležitost záznamu telekomunikačního provozu, která je způsobilá garantovat jeho autentičnost ve smyslu podmínek použitelnosti záznamu, coby důkazu.¹⁶⁷

Protokol tedy musí splňovat určité formální náležitosti, aby mohl být v trestním řízení řádně užit jako důkaz. Nedostatečné splnění podmínek, zejména pokud takový nedostatek spočívá v chybějících údajích o místě, času či způsobu provedení, lze ovšem odstranit. Může tak být učiněno i v řízení před soudem, a to například cestou dodatečného výsledku osoby, která se účastnila na provádění úkonu. Tento postup by pak nepředstavoval nepřipustnou manipulaci se záznamy.¹⁶⁸

Důkazním prostředkem v trestním řízení je pak samotný záznam o telekomunikačním provozu, jež byl odposlechnut, nikoliv jeho přepis. K provedení takového důkazu v hlavním líčení, popř. při veřejném zasedání, dochází přehráním záznamu z datového nosiče,¹⁶⁹ na kterém byl záznam zachycen a uchován. Shora probíraný protokol má pak povahu listinného důkazu,¹⁷⁰ který se stranám předloží k nahlédnutí dle příslušného zákonného ustanovení, případně se jeho obsah přečte.¹⁷¹ Povaha protokolu, jakožto listinného důkazu, byla potvrzena i Ústavním soudem, a to již v nálezu ze dne 27. 4. 1994, sp. zn.: II. ÚS 6/93.

---

¹⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel., RŮŽIČKA, Miroslav. Komentář k § 88. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrnpwk5tlge3a&tocid=>>>.

¹⁶⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 821.

¹⁶⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2001, sp. zn.: 4 To 3/01.

¹⁶⁹ K tomu srov. Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů podle § 12 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, Nejvyšší státní zastupitelství, sp. zn.: 1 SL 719/2019, poř. č. 1/2018, ze dne 11. 5. 2018. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1_SL_719-2017.pdf>.

¹⁷⁰ K tomu srov. ust. § 112 odst. 2 trestního řádu.

¹⁷¹ Ust. § 213 odst. 1, odst. 2 trestního řádu.

Při provádění důkazu přehráním záznamu se dbá na to, aby v souladu se zásadou ústnosti¹⁷² a přímosti¹⁷³ byl reprodukován jeho obsah, na jehož základě budou soudem provedena skutková zjištění, jež jsou důležitá pro rozhodnutí ve věci. Zatímco čtení protokolu je zaměřeno na prokázání zákonnosti postupu, jímž došlo k realizaci příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jakož i verifikaci autentičnosti a kompletnosti záznamu, jež byl soudu předložen.

Ve světle trestního řádu není možné, aby v rámci dokazování před soudem bylo o vině a trestu rozhodováno pouze na základě přečtení doslovného přepisu záznamu. Jak jsem již vyložil, v očích trestního řádu není přepis svojí povahou listinným důkazem. Pro důkaz záznamem telekomunikačního provozu platí speciální režim stanovený v ust. 88 trestního řádu, který není možné obcházet.¹⁷⁴

Z hlediska platné právní úpravy lze uzavřít, že použitelnost odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu závisí na dvou klíčových faktorech. První z nich je dodržení zákonných ustanovení a splnění zákonných podmínek při jeho opatřování a provádění (jak je v této práci vyloženo) a druhým takovým faktorem je pak respektování principu subsidiarity zásahu do základních práv a svobod dotčených osob.

V praxi tedy může nastat situace, že předmětný záznam bude důkazně nepoužitelný z důvodu, že k jeho opatření došlo postupem, který byl rozporu se zákonem. Nastane-li taková situace, nebude ze záznamu možné činit závěry o skutkovém stavu projednávané věci. Ovšem ne každé porušení procesních zákonných pravidel při opatřování a provádění odposlechu způsobuje ve svém důsledku neúčinnost záznamu telekomunikačního provozu jakožto důkazu. V určitých případech bude možné vadu, jež vznikla nezákonným postupem, zhojit. Je-li zhojení možné, hovoříme v této souvislosti o relativní neúčinnosti důkazu, jak jsem již vyložil v předešlých kapitolách této práce. V trestním řádu ovšem absentuje vyložení důsledků, které nastanou v případě porušení jednotlivých zákonných podmínek pojících se s odposlechem. Jeho procesní použitelnost je do určité míry založena na výkladu jednotlivých zákonných náležitostí.¹⁷⁵

---

¹⁷² K tomu srov. ust. § 2 odst. 11 trestního řádu.

¹⁷³ K tomu srov. ust. § 2 odst. 12 trestního řádu.

¹⁷⁴ NOVOTNÁ, Jaroslava. K některým otázkám dokazování odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu. *Trestněprávní revue*, 2003, č. 10 s. 290-299.

¹⁷⁵ ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 219.

K řádnému uplatnění odposlechu coby důkazu je tedy nutné splnění zákonných podmínek. Tyto podmínky lze pak spatřovat v již zmíněném připojení protokolu k záznamu a v dodržení zákonných pravidel, jimiž se nařízení a provádění odposlechu řídí. Zejména se jedná o respektování okruhu vymezených trestných činů, v řízení o nichž je možné odposlech nařídit,¹⁷⁶ o splnění náležitostí příkazu k odposlechu, jak jsem vylíčil v kapitole 3.6. této práce,¹⁷⁷ o dodržování maximální doby trvání odposlechu,¹⁷⁸ o případné splnění podmínek pro použití odposlechu v jiné věci¹⁷⁹ a o respektování nepřípustnosti odposlechu komunikace probíhající mezi obviněným a jeho obhájcem.¹⁸⁰

K nedodržení uvedených podmínek v rámci nařízení a realizace odposlechu, resp. k procesním důsledkům jejich nedodržení, se již vyjádřil Ústavní soud.¹⁸¹ Dle závěrů Ústavního soudu absence dodržení zákonných podmínek při pořizování záznamů, jež byly získány odposlechem ve svém důsledku způsobuje, že se na takové záznamy hledí jako na záznamy, kterými nebyly zjištěny skutečnosti významné pro vlastní trestní řízení, pročež je třeba je zničit, jak stanovuje dikce ust. § 88 odst. 7 trestního řádu. Dle uvedeného zákonného ustanovení je policejní orgán po udělení souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce povinen, záznamy bezodkladně zničit po třech letech od pravomocného skončení věci v případě, že při odposlechu nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení. Aby orgány činné v trestním řízení této povinnosti dostály, musí dojít ke zničení obsahu záznamu ve všech jeho formách, ve kterých se nachází ve spise. Nepostačí tudíž pouhé zničení CD nosičů, na kterých se nacházejí předmětné záznamy, pokud se záznamy nacházejí i ve spisu v listinné podobě. O zničení záznamu je policejním orgánem sepsán protokol, v němž je mj. zaneseno, jakým způsobem ke zničení záznamu došlo.¹⁸²

---

¹⁷⁶ Ust. 88. odst. 1 trestního řádu.

¹⁷⁷ Ust. 88 odst. 2 trestního řádu.

¹⁷⁸ Ust. § 88 odst. 2 trestního řádu.

¹⁷⁹ Ust. § 88 odst. 6 trestního řádu.

¹⁸⁰ Ust. § 88 odst. 1 trestního řádu.

¹⁸¹ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn.: II. ÚS 615/06.

¹⁸² ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, s. 224-226.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo podrobně objasnit aktuální právní úpravu institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, seznámit se s jeho historickým vývojem, a to včetně připravované rekodifikace trestního řádu, zhodnotit důsledky nařízeného odposlechu ve vztahu k ústavně garantovaným právům a v kontextu toho zanalyzovat podmínky jeho důkazního použití v trestním řízení.

Kapitola první pojednávala o právu na soukromí. V jejím rámci jsem vyložil problematiku pojmu *soukromí*, poukázal na jeho značnou proměnlivost a multidimenzionální charakter a osvětlil jeho strukturu. Dále jsem se v této kapitole věnoval už jednomu konkrétnímu aspektu soukromí, a to právu na ochranu důvěrnosti komunikace garantované čl. 13 Listiny, neboť úzce souvisí s tématem této práce. V souvislosti s tím jsem také vyložil, jakým způsobem odposlechu do předmětného práva ingeruje. Kapitola první je zakončena stručným vyložением a pojednáním o zásadě proporcionality ve vztahu k odposlechu, neboť při nařízení a provádění odposlechu je nezbytné tuto zásadu plně respektovat.

Ve druhé kapitole jsem stručně nastínil historický vývoj předmětného institutu, a to za účelem uchopení jeho stávající a připravované právní úpravy. V této kapitole jsem naznačil, jakým způsobem byly odposlechy nařizovány a prováděny v padesátých letech dvacátého století až do doby jejich zanesení do trestního řádu. Následně jsem popsal jednotlivé změny zavedené jmenovanými novelami, jež jsem považoval za zásadní a v neposlední řadě jsem také přiblížil a osvětlil zamýšlené změny v rámci připravované kodifikace.

Třetí kapitola se věnovala již aktuální právní úpravě odposlechu. Zde jsem nejprve obecně popsal tento institut a vyložil jeho účel a příznačné rysy. Následně jsem postupně zanalyzoval, v jakých případech a stádiích trestního řízení je možné odposlech nařídit a jaké další podmínky je nezbytné splnit. Dále jsem se věnoval ochraně komunikace mezi obhájcem a obviněným, kde jsem akcentoval důležitost této ochrany a uvedl některé z návrhů *de lege ferenda*, jež jsou podávány odborníky. V rámci této kapitoly jsem také poukázal na absenci právní úpravy, která by postavila najisto přípustnost odposlechu komunikace mezi advokátem a klientem, když tato otázka je bezpochyby značně kontroverzní a diskutovaná odbornou veřejností. Následuje pojednání o průběhu odposlechu a náležitosti příkazu odposlechu. V rámci této podkapitoly jsem mj. objasnil, jaké náležitosti musí být

obsaženy ve výroku příkazu a jaké pouze v jeho odůvodnění a poukázal na skutečnost plynoucí z ustálené soudní praxe, že příkaz musí splňovat přísnější nároky, než na něj vznáší úprava trestního řádu. Následně jsem se zabýval přezkumem zákonnosti příkazu k odposlechu, kdy jsem objasnil celý tento proces, poukázal na názory odborníků na stávající úpravu tohoto přezkumu a uvedl návrhy *de lege ferenda*, ke kterým se autoři klaní. Kapitulu jsem pak uzavřel pojednáním o prostorových odposleších, kdy já osobně považuji za velký nedostatek nezachycení takového institutu v trestněprávní úpravě, když jeho používání představuje velmi markantní zásah do základních lidských práv a svobod.

V kapitole čtvrté jsem se věnoval dokazování. Nejprve jsem obecně přiblížil samotný proces dokazování, jeho účel a vyložil možné důsledky porušení procesněprávních předpisů v rámci takového postupu. Následně jsem objasnil doktrínu plodů z otráveného stromu a otázky spojené s její aplikací v praxi. Kapitulu jsem pak zakončil pojednáním o důkazním použití odposlechu, kdy jsem v kontextu celé práce uvedl podmínky, za kterých je možné odposlech užít jako důkazní prostředek a jaké jsou důsledky jejich nedodržení.

Analýzou stávající právní úpravy, názorů odborné veřejnosti, ustálené rozhodovací praxe soudů a rozhodovací praxe ESLP jsem dospěl k závěru, že odposlech je velmi efektivním nástrojem orgánů činných v trestním řízení pro boj s kriminalitou, nicméně stále představuje velmi závažný zásah do práv jednotlivců. Vzhledem k uvedenému s ním musí tedy být nakládáno velmi obezřetně za současného zohlednění závažnosti trestného činu, v řízení o němž má k nařízení odposlechu dojít a dalších, v této práci uvedených faktorů. Jinými slovy musí se velmi pečlivě pokaždé zkoumat, zdali nařízení odposlechu ob stojí před testem proporcionality a zda jsou splněny všechny podmínky pro jeho nařízení tak, jak je předkládá trestní řád a judikatura českých soudů. Co se prostorových odposlechů týče, tak absenci výslovné právní úpravy tohoto institutu považuji za velký nedostatek právní úpravy, když vzhledem k povaze tohoto institutu lze označit požadavek jeho zakotvení za více než odůvodněný.

SUMMARY

The objective of this thesis was to analyze in detail the institute of interception and recording of telecommunications, the conditions of its order and evidentiary use, to outline its historical development and to evaluate its impact on the fundamental human rights guaranteed by the constitutional order. The first chapter of the thesis provides a brief explanation of the right to privacy and its individual components. Then, the right to protection of confidentiality of communication (secrecy of letters), its different aspects that fall under it and how interception interferes with it are described in more detail. Last but not least, the principle of proportionality in relation to criminal proceedings and its practical application is explained.

In the second chapter I briefly summarize the legislative development of interception and recording of telecommunications traffic, from the 1950s to the present time.

The third chapter has already dealt with the current positive legal regulation of interception, in which I have focused on the conditions for ordering interception, the elements of a interception warrant, the issue of interception between the attorney and the accused, as well as the issue of interception of communications between the attorney and his client. In this chapter I also analyze the procedure for reviewing a interception order and outline the topic of spatial interception.

The last chapter then discusses the issue of evidentiary procedures. First, the procedure of evidence in general is explained, after which the absolute and relative ineffectiveness of evidence is discussed. Next, this chapter considers the fruit of the poisonous tree doctrine and its practical application. This chapter then concludes with a discussion of the actual evidentiary use of interception and recording of telecommunications.

PŘÍLOHY

*Tabulka č. 1: Počet ukončených odposlechů
v letech 2007 – 2020*

Rok	Počet ukončených odposlechů
2007	5491
2008	4973
2009	4571
2010	5006
2011	5766
2012	6241
2013	6689
2014	7528
2015	6978
2016	6717
2017	5800
2018	5512
2019	5319
2020	4030

Zdroj dat: Ministerstvo vnitra, *Analýzy odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR – archiv*, dostupné z:< <https://www.mvcr.cz/clanek/analyzy-odposlechu-a-zaznamu-telekomunacniho-provozu-a-sledovani-osob-a-veci-dle-trestniho-radu-a-ruseni-provozu-elektronickych-komunikaci-policii-cr-archiv.aspx>>.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura knižní

- FENYK, Jaroslav., CÍSAŘOVÁ, Dagmar., GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 848 s.
- FILIP, Jan. 2011. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 212 s.
- FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, 394 s.
- FRYŠTÁK, Marek., PROVAZNÍK, Jan., SEDLÁČKOVÁ, Jolana., ŽATECKÁ, Eva. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2015, 338 s.
- GŘIVNA, Tomáš., GŘIVNOVÁ, Petra. 2009. Trestní právo procesní. In: BOBEK, Michal., MOLEK, Pavel., ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 1001 s.
- HOLLÄNDER, Pavel. 2011. Zásada proporcionality: Jednosměrná ulice, nebo Hermeneutický kruh? Na příkladech veřejných dober a základních práv kolidujících s právem na soukromí. In: ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 212 s.
- HUSSEINI, Faisal., BARTOŇ, Michal., KOKEŠ, Marian., KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1451 s.
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání podle stavu k 13.3.2020. Praha: Leges, 2020, 1358 s.
- JELÍNEK, Jiří. 2017. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu v České republice – záruky přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu. In: ZÁHORA, Josef.: *Teoretické a praktické problémy využívania*

informačno-technických prostředků v trestním konání. Praha: Leges: 284 s.

- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, 864 s.
- JELÍNEK, Jiří. 2020. K otázkám prostorového odposlechu v trestním řízení a jeho chybějící právní úpravě v českém trestním řádu. In: JELÍNEK, Jiří a kol.: *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 548 s.
- KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 800 s.
- KÜHN, Zdeněk. 2009. Ideologie aplikace práva v době reálného socialismu. In: BOBEK, Michal., MOLEK, Pavel., ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 1001 s.
- MATES, Pavel a kol. *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů*. Praha: Leges, 2019, 432 s.
- MOLEK, Pavel. *Základní práva. Svazek první – Důstojnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 552 s.
- NAVRÁTILOVÁ, TLAPÁK, Jana. 2018. Doktrína plodů z otráveného stromu v kontextu nezákonných odposlechů. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018, 544 s.
- NETT, Alexander. *Plody z otráveného stromu*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 115 s.
- NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 446 s.
- POMAHAČ, Richard. 2020. Odposlechy a bezpečnostní riziko. In: Jelínek, Jiří a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 548 s.
- POVOLNÝ, Daniel. *Operativní technika v rukou StB*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2001, 111 s.

- RŮŽIČKA, Miroslav. 2017. K aplikačním problémům týkajícím se odposlechu, zjišťování údajů z telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí v České republice. In: ZÁHORA, Josef.: *Teoretické a praktické problémy využívania informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní*. Praha: Leges: 284 s.
- ŠÁMAL, Pavel., MUSIL, Jan., KUČTA, Josef a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1056 s.
- ŠÁMAL, Pavel. Účel trestního řízení. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 1481 s.
- VANTUCH, Pavel. *Trestní právo*. 2. doplněné a přepracované vydání. Brno: Rašínova vysoká škola s.r.o., 2010, 315 s.
- VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 1280 s.
- VOSTRÁ, Zuzana. 2020. Důvěrnost komunikace s obhájcem jako součást spravedlivého procesu. In: Jelínek, Jiří a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 548 s.
- WAGNEROVÁ, Eliška., ŠIMÍČEK, Vojtěch., LANGÁŠEK, Tomáš., POSPÍŠIL, Ivo a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 1456 s.
- WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 5 vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2020, 306 s.
- ZAORALOVÁ, Petra. *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, 320 s.
- ZAORALOVÁ, Petra. 2018. Vyloučení neúčinného důkazu v českém trestním řízení. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018, 544 s.

Literatura časopisecká

- FRYŠTÁK, Marek., JÍLOVEC, Michal. Zákonost důkazů v trestním řízení a její posuzování v aplikační praxi. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014, roč. 22, č.1.
- GRIVNA, Tomáš. Právo na zachování důvěrné komunikace mezi advokátem a jeho klientem. *Bulletin Advokacie*, 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/pravo-na-zachovani-duverne-komunikace-mezi-advokatem-a-jeho-klientem?browser=mobi>>.
- HERCEG, Jiří. Plody z otráveného stromu a ústavněprávní limity získávání informací v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2009, č.3.
- JELÍNEK, Jiří. K chybějící právní úpravě tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 7-8.
- NOVOTNÁ, Jaroslava. K některým otázkám dokazování odposlechem a záznam telekomunikačního provozu. *Trestněprávní revue*, 2003, č. 10.
- SKALICKÁ, Veronika. Není odposlech jako odposlech. In: *Trestněprávní revue*, 2022, č.1.
- ŠÁMAL, Pavel. Provádění dokazování v hlavním líčení a úprava absolutní a relativní neúčinnosti důkazu ve věcném záměru trestního řádu. In: *Trestněprávní revue*, 2008, č.12.
- TOMAN, Petr. Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. *Bulletin Advokacie*, 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/nalezitosti-prikazu-k-odposlechu-a-zaznamu-telekomunikacniho-provozu?browser=full%20>>.
- Trestní kolegium Nejvyššího soudu ukončilo „spor o odposlechy“ z jiné věci. *Advokátní deník*. 2020. Dostupné z: <<https://advokatnidenik.cz/2020/12/17/trestni-kolegium-nejvyssiho-soudu-ukoncilo-spor-o-odposlechy-z-jine-veci/>>.
- VANTUCH, Pavel. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1. 7. 2008. *Bulletin advokacie*, 2008, č.10.

- VUČKA, Jan. Test proporcionality při zajišťování důkazů. *Trestněprávní revue*, 2010. č. 9.

Internetové zdroje

- Declaration on mass communication media and Human Rights, doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 428 ze dne 23.01.1970, dostupné z: < <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=15842&lang=en>>.
- Důvodová zpráva k návrhu trestního řádu – zvláštní část. Dostupné z: < <https://rekodifikacnictvrky.cz/>>.
- LATA, Jan. Komentář k § 88. In: DRAŠTÍK, Antonín., FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád. I. díl (§ 1 až 179h). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Dostupné z: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/88/komentar-wkcr-c-141-1961-sb-trestni-rad-komentar>>.
- Povolil soud odposlechy v kanceláři Vrchního soudu? Policie i státní zástupci mlčí. *Česká justice*. 2018. Dostupné z: < <https://www.ceska-justice.cz/2018/03/povolil-soud-odposlechy-kancelari-vrchniho-soudu-policie-i-statni-zastupci-mlci/>>.
- Rekodifikace trestního práva procesního. Návrh nového trestního řádu, stav ke dni 14.10.2022. Dostupné z: <<https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>>.
- Rekodifikace trestního řádu: prohlídky u advokátů by měl dozorovat soudce. *Advokátní deník*. 2023. Dostupné z: < <https://advokatnidenik.cz/2023/02/17/rekodifikace-trestniho-radu-prohlidky-u-advokatu-by-mel-dozorovat-soudce/>>.
- Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů podle § 12 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, Nejvyšší státní zastupitelství, sp. zn.: 1 SL 719/2019, poř. č. 1/2018, ze dne 11. 5. 2018. Dostupné z: <

https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1_SL_719-2017.pdf>.

- Stanovisko Unie obhájců ČR č. 8/2014 *K užití odposlechnů podle §88 trestního řádu a kontrole zákonnosti příkazu odposlechu* dostupné z: <<https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13772>>.
- ŠÁMAL, Pavel., RŮŽIČKA, Miroslav. Komentář k § 88. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=>>>.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 27. 4. 1994, sp. zn.: II. ÚS 6/93.
- Nález Ústavního soudu ze dne 12.10.1994, sp. zn.: III. ÚS 3963/16.
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001, sp. zn.: II. ÚS 502/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2002, sp. zn.: I. ÚS 592/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27.5.2003, sp. zn.: III.ÚS 623/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 23.5.2007, sp. zn.: II. ÚS 615/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27.9.2007, sp. zn.: II. ÚS 789/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 2. 2008, sp. zn.: I. ÚS 3038/07
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 2. 2008, sp. zn.: I. ÚS 3038/07
- Nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn.: II ÚS 2014/07.
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2008, sp. zn.: I. ÚS 1835/07.
- Nález Ústavního soudu ze dne 14.7.2010, sp. zn.: IV. ÚS 1235/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn.: II. ÚS 889/10.
- Nález ústavního soudu ze dne 20. 12. 2011, sp. zn.: Pl. ÚS 24/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2012, sp. zn.: III. ÚS 2260/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2014, sp. zn.: III. ÚS 3457/14.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2014, sp. zn.: I. ÚS 1983/13.
- Nález Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn.: I ÚS 1677/13.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn.: I. ÚS 1638/14.
- Nález Ústavního soudu ze dne 3.1.2017, sp. zn.: III. ÚS 2847/14.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 1992, sp. zn. 6 To 12/92.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn.: 6 Tdo 84/2013.
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 6. 2013, sp. zn.: Tpjn 304/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 109/2014.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7 .6. 2017, sp. zn.: 6 TZ 3/2017.

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod R 49/1968.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod R 34/1980.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod R 9/1985.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod R 46/1993.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod R 40/1994.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod R 52/1994.
- Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích publikované ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu R 25/1998.

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2001, sp. zn.: 4 To 3/01.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn.: 6 To 106/2015.

- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 7 .4. 2015, sp. zn.: 4 T 21/2013.

- Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 1. 6. 2010 ve věci *Gäfgen proti Německu*, č. stížnosti 22978/05.
- Rozsudek ESLP ze dne 6.12.2012 ve věci *Michaud proti Francii*, č. stížnosti 12323/11.

- Rozsudek ESLP ze dne 3.2.2015 ve věci Pruteanu proti Rumunsku, č. 30181/05.
- Nardone v. United States, 308 U.S. 338 (1939), dostupné z: <<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/308/338/>>.